

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Ärikorralduse instituut

Johanna-Anette Grünberg

**TULUMAKSUSEADUSE MUUDATUSTE MÕJU PROGNOOS
FÜÜSILISELE JA JURIIDILISELE ISIKULE**

Lõputöö

Õppekava MAJANDUSARVESTUS JA ETTEVÕTLUSE JUHTIMINE,
peeriala majandusarvestus

Juhendaja: Margit Pado, MA

Tallinn 2018

Deklareerin, et olen koostanud töö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele töö koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varasemalt ainepunktide saamiseks. Töö pikkuseks on 10 815 sõna sissejuhatusest kuni kokkuvõtte lõpuni.

Johanna-Anette Grünberg

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 143339BDMR

Üliõpilase e-posti aadress: anettegrynberg@gmail.com

Juhendaja: Margit Pado, MA

Töö vastab kehtivatele nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees: Ester Vahtre

Lubatud kaitsmisele

.....

(allkiri, kuupäev)

SISUKORD

SISUKORD	3
LÜHIKOKKUVÕTE	4
SISSEJUHATUS	5
MÕISTED	7
1. TULUMAKSU OLEMUS JA EESTI TULUMAKSUSÜSTEEM	8
1.1. Tulumaksu tekkimine ja selle olemus	9
1.2. Eesti tulumaksusüsteem	11
1.3. Muudatused Eesti tulumaksusüsteemis	15
1.3.1. Maksuvaba tulu reform	15
1.3.2. Äriühingute kasumijaotise tulumaksumäära vähendamine	17
1.3.3. Ettevõtte valduses olevate sõiduautode erisoodustussüsteemi lihtsustamine	18
1.3.4. Töötaja majutus- ja transpordikulude hüvitamise maksuleevendus	19
2. TULUMAKSUSEADUSE MUUDATUSTE MÕJU ANALÜÜS	20
2.1. Maksuvaba tulu reformi mõju üksikisiku tulule	20
2.2. Tulumaksureformi mõju äriühingutele ja nende maksukoormusele	27
2.2.1. Dividendide maksumäära alandamine	28
2.2.2. Ettevõtte sõiduautode erisoodustussüsteemi lihtsustamine	35
2.2.3. Töötaja majutuse ja transpordi kulude maksustamine	39
KOKKUVÕTE	44
SUMMARY	48
KASUTATUD ALLIKATE LOETELU	51
LISAD	54
Lisa 1. Tarbijahinnaindeksi muutus (%)	54
Lisa 2. Regulaarsetele dividendidele soodusmäära rakendamine aastatel 2018-2021 (eurodes)	55

LÜHIKOKKUVÕTE

Lõputöö eesmärk on välja selgitada viie 2017. ja 2018. aasta maksumuudatuse eeldatav mõju füüsilise isiku tulule ja juriidilise isiku maksukoormusele. Lähtuvalt autori valikust on nendeks maksumuudatusteks: maksuvaba tulu reform, dividendide tulumaksumäära alandamine, ettevõtte sõiduautode erisoodustussüsteemi lihtsustumine, töötaja majutuskulude katmise maksusoodustus ning töötaja transpordikulude katmise maksusoodustus.

Töös on kasutatud kvalitatiivset uurimismeetodit uurides erinevaid allikaid, millest tulenevalt saab teha järeldusi ja anda hinnanguid. Oluline on märkida, et töös saab analüüsida vaid maksumuudatuste prognoositavat mõju, kuivõrd osa seadusemuudatusi jõustusid aastal 2017 ning osa hakkavad kehtima alles 2018. aastast.

Uus maksuvaba tulu süsteem muutub komplitseeritumaks, kuigi positiivne mõju avaldub ca 500 000 füüsilisele isikule Eestis suurendades nende igakuist netosissetulekut. Alates 1777-eurosest brutotulust hakkab inimeste netosissetulek võrreldes 2017. aastaga vähenema. Kaasneb suurem töökoormus raamatupidajatele ja tööandjatele.

Stabiilse dividendipoliitika puhul saab rakendada tulumaksu soodusmäära, mille tagajärjel väheneb äriühingute maksukoormus. Seda juhul, kui dividende makstakse äriühingu tasandil. Maksukoormuse vähenemist ei kaasne, kui dividende makstakse nii äriühingule kui ka füüsilisele isikule või tehakse seda ebaregulaarselt.

Äriühingute seisukohast on vähem piiranguid majutus- ja transpordikulude katmiseks. See võib parendada koostööd tööandja ja töötaja vahel ning vähendada äriühingute maksukoormust. Samuti lihtsustatakse ettevõtte sõiduautode erisoodustussüsteemi. See järgib lihtsat põhimõtet: mida võimsam auto, seda suuremad kulud. Süsteem küll lihtsustub, kuid tõenäoliselt ettevõtete maksukoormus tõuseb seoses segakasutuses olevate sõiduautodega.

Võtmesõnad: tulumaksuseadus, dividendid, erisoodustus, maksuvaba tulu

SISSEJUHATUS

Maksundus ja maksupoliitika on üks olulisimaid valdkondi, kuna maksude kehtestamine on riigi tõhusaks toimimiseks vajalik. Suurima osa riigi tuluallikatest moodustavad just maksudest laekuvad tulud, millega kaetakse riigi ja omavalitsuste tegevuskulusid. Muudatused seoses tulumaksuseadusega ja sellest tulenevalt ka teistes maksusid puudutavates valdkondades on väga aktuaalne teema ning see omab olulist rolli kogu Eesti maksusüsteemis. Seetõttu vajab teema lähemat uurimist ja analüüsimist puudutades nii Eesti riigi füüsilisi kui ka juriidilisi isikuid.

Viimasel ajal on korduvalt maksuseadusi muudetud. Mõni alles 2017. aasta alguses kehtima hakanud seadus kaotab juba 2018. aasta alguses kehtivuse, näiteks madalapalgaliste tulumaksutagastus. Teadaolevalt kaasneb 2018. aastaga Eesti tulumaksusüsteemis mitmeid muudatusi. Osa maksumuudatusi jõustati juba tagasiulatuvalt 2017. aasta 1. juulist. Seoses tulumaksuseaduse muutmisega on muudetud ka sotsiaalmaksu-, käibemaksuseadust ja teisi seadusi, mistõttu on seda hakatud nimetama ka kobarmaksuseaduseks. Selline kiire seaduste menetlemine ning suurel hulgal uute seaduste loomine ei ole aga kooskõlas hea õigusloome tavaga.

On inimlik, et mitmete maksumuudatuste korruga jõustumine võib väga paljudele töötajatele, töandjatele, ettevõtjatele ja teistele põhjustada rohkesti arusaamatusi, aga ka küsimusi nende rakendamisel. Inimestel võib tekkida raskusi niivõrd paljude maksuseaduste muudatustes orienteerumisel ning mõistmaks, millised uutest loodud seadustest ja kuidas just neid mõjutavad.

Sellest tulenevalt on autor seadnud lõputöö eesmärgiks välja selgitada 2017. ja 2018. aasta maksumuudatuste eeldatav mõju füüsilise isiku tulule ja juriidilise isiku maksukoormusele. Käesolevas lõputöös kontsentreerutakse viiele tulumaksuseaduse muudatusele lähtudes autori hinnangust.

Valiku tegemisel juhendus autor laialdasemat kõlapinda saanud maksumuudatustest ning valitud muudatuste suuremast kokkupuutest autori igapäevase raamatupidamisalase tööga. Nendeks on:

- uus maksuvaba tulu arvestussüsteem;

- ettevõtte dividendide tulumaksumäära alandamine;
- ettevõtte valduses olevate sõiduautode erisoodustussüsteemi lihtsustamine;
- töötaja majutuskulude hüvitamise maksusoodustus (rakendus tagasiulatuvalt 1. juuli 2017);
- töötaja transpordikulude hüvitamise maksusoodustus (rakendus tagasiulatuvalt 1. juuli 2017).

Käesolev lõputöö jaguneb struktuurilt kahte ossa. Esimeses pooles keskendutakse teema sissejuhatusele ning teoreetilistele allikatele ja nende autoripoolsetele tõlgendustele. Töö teises pooles toetatakse maksumuudatuste sisuselgitust erinevate praktiliste näidetega ning uuritakse maksumuudatuste prognoositavat mõju füüsiliste isikute tulule ja juriidiliste isikute maksukoormusele.

Lõputöös on kasutatud kvalitatiivset uurimismeetodit, mis tähendab, et erinevate allikate uurimise tulemusena jõutakse järelduste ja hinnanguteni. Lõputöö eesmärgi täitmiseks toob autor välja peamised uurimisülesanded. Esimeses peatükis uuritakse tulumaksu olemust ja ajalugu ning antakse põgus ülevaade Eesti tulumaksusüsteemist. Samuti tuuakse esimeses peatükis välja maksumuudatuste sisuline pool.

Töö teises pooles prognoosib autor viie väljavalitud maksumuudatuse mõju üksikisikute tulule ja äriühingute maksukoormusele eelnevalt kehtinud seaduse ning jõustuvate seadusemuudatuste võrdluses, mille põhjal teha järeldusi ning anda hinnanguid kõnealustele muudatustele. Füüsiliste isikute seisukohast analüüsitakse uue diferentseeritud maksuvaba tulu süsteemi eeldatavat mõju 2017. ja 2018. aasta võrdluses erinevate tulusaajate näitel.

Äriühingute seisukohast analüüsitakse dividendide tulumaksumäära vähendamise ja ettevõtte sõiduautode erisoodustussüsteemi lihtsustamise eeldatava mõju avaldumist äriühingu tegevusele ja maksukoormusele. Lisaks eelnevale käsitletakse siinjuures töötajate majutuse ja transpordiga seotud kulutuste maksusoodustuse eeldatava mõju hindamist.

Kuna enamus uuritavatest maksumuudatustest jõustuvad alles 2018. aastal, siis peab autor vajalikuks märkida, et käesolev töö ei ole põhjanev ning tulumaksureformi reaalsel mõju saab hinnata pärast seadusemuudatuste rakendamist ehk kõige varasemalt alles 2019. aastal.

MÕISTED

Maksu objekt on tulumaksuga maksustatav maksumaksja tulu, millest on seadusega lubatud mahaarvamised (TuMS § 1).

Tulumaksu maksjad on füüsiline isik, lepinguline investeerimisfond, aktsiaseltsifond ja mitteresidendist juriidiline isik, kes saavad maksustamisele kuuluvat tulu. Samuti füüsilisest isikust tööandja, residendist juriidiline isik, Eestis püsivat tegevuskohta omav või tööandjana tegutsev mitteresident ning Eesti riigi- ja kohaliku omavalitsuse üksuse asutused. (TuMS § 2 lg 1 ja 2)

Maksu kinnipidaja on füüsiline või juriidiline isik või riigi-, valla- või linnaasutus, kes seaduse alusel on kohustatud teise isiku poolt tasumisele kuuluva maksusumma kinni pidama ja selleks määratud kontole tasuma (MKS § 6 lg 3).

Resident on juriidiline või füüsiline isik. Füüsiline isik on resident, kui tema elukoht on Eestis või kui ta viibib Eestis 12 järjestikuse kalendrikuu jooksul vähemalt 183 päeval või väliteenistuses viibiv Eesti diplomaat. (TuMS § 6 lg 1)

Juriidiline isik on resident, kui ta on asutatud Eesti seaduse alusel (TuMS § 6 lg 2).

Erisoodustus on igasugune kaup, teenus või rahaliselt hinnatav soodustus, mida antakse töötajale või teenistujale seoses töö- või teenistussuhtega (TuMS § 48 lg 4).

Dividend on väljamakse, mida tehakse jaotamisele kuuluvast puhaskasumist või eelmiste majandusaastate jaotamata kasumist ning seda makstakse vastavalt dividendi saaja osalusele juriidilises isikus (TuMS § 18 lg 2).

1. TULUMAKSU OLEMUS JA EESTI TULUMAKSUSÜSTEEM

Maksusüsteemi keskne eesmärk on jaotada valitsuse tegevuskulude rahastamine elanike seas võimalikult õiglaselt (Bird 1992, 85). Maksundus puudutab kõiki isikuid, nii füüsilisi kui juriidilisi, olenemata asukohast, tegevusalast, vanusest vms kohustades neid tasuma makse. Maksustamine on riikliku suveräänsuse osa (Euroopa Liidu ... 2015) ning maksud on riigieelarve peamiseks ja olulisimaks tuluallikaks tänapäeval ning nendest laekunud vahenditega finantseeritakse selle erinevate valitsemistasandite tegevust (Tammert 2005, 139).

On oluline, et maksupoliitika oleks õiglane, läbipaistev ning stabiilne, vältimaks võimalikke pingeid ja vastuolu rahva ja kõrgema võimu vahel. Erinevate Euroopa Liidu liikmesriikide põhimõttelised valikud avaliku sektori kulutuste osas peegelduvad just maksuseadustes (Euroopa Liidu ... 2015). Olulised valdkonnad, mida finantseeritakse maksudest ja tollituludest, on kindlasti haridus ja kultuur, sotsiaalne kaitse ja tervishoid. Samuti ei ole vähem tähtsam panustada riigikaitse ja turvalisusse, keskkonna säästmisse ning transporti.

On selge, et kui mõni riigi tuluallikas maksu näol saab n-ö kannatada kas maksustamise vältimise, maksudest kõrvalehoidumise vm asjaolu tõttu, siis mõjutab see märkimisväärselt riigi maksulaekumisi ja sellest johtuvalt võivad kannatada saada mitmed eelpool välja toodud finantseerimist vajavad valdkonnad.

Riigi kõige olulisemaks tuluallikaks olev maks võib olla üpriski varieeruv ning sõltub paljuski riigi üldisest arengutasemest ja tegevuskeskkonnast (Tammert 2005, 139). Nii tavakodaniku, ettevõtja kui ka seadusandja enda jaoks on vajalik olla kursis maksundust puudutavate seaduste ja nende jooksvate muudatusega ning orienteeruda riigi maksupoliitikas ning -seadustes.

Benjamin Franklin, olles üks Ameerika poliitikutest ja teadlastest, on väitnud, et: „Selles maailmas ei ole midagi kindlat, välja arvatud surm ja maksud“ (A Short History... 2010). Antud väitega peab autor osalt nõustuma. Tuleb tõepoolest tõdeda, et maksude kogumise kohustus ja maksusüsteemi järjepidevus või garanteeritus kahtlemata maailmast ei kao. Teisalt aga oponentid

töö autor Franklini öeldut sellega, et maksuseadused ei ole kaugeltki vankumatud ning neid on võimalik muuta, tühistada, teha parandusi jms.

Kuna kõikide Eesti tulumaksusüsteemi puudutavate muudatuste uurimine ja analüüs võib paratamatult minna liialt laialivalguvaks, siis järgnevalt on käesoleva töö fookuses Eesti tulumaksuseaduse viis muudatust lähtudes autori valikust. Teoreetilises peatükis teeb autor teemasse sissejuhatause, uurides tulumaksu olemust ja Eesti tulumaksusüsteemi ning selgitades analüüsitavaid maksumuudatuste sisu.

1.1. Tulumaksu tekkimine ja selle olemus

Maksustamise peamiseks objektiks on kogu ajaloo vältel olnud isiku vara (nt maaomand või kinnisvara). 1799. aastal kehtestati esmakordselt Suurbritannias riikide erakordselt suurte sõjakulude katmise vajaduses tulumaksu kogumise kohustus, kuid seda vaid ajutiselt. 19. sajandi lõpul kehtestati tulumaks, mis jäi kehtima. (Tammert 2005, 139) Peale vara tulumaksuga koormamist määrati maks ka muudele tuludele (maksuna tuli tasuda 10% tuludest (*Ibid.*)), mis saadi metsamaast, kaubandusest, elukutsest (ehk sissetulek), käsitööst jms. Tulumaks puudutas lõpuks lisaks eelloetletutele ka kõiki ülejäävaid sissetuleku allikaid. (Wallace 1995)

20. sajandi lõpuks omandas tulumaks valdava positsiooni riikide tulubaasis, kuid aegade jooksul on toimunud märkimisväärseid muutusi tulumaksu osakaalus ja maksubaasis (Tammert 2005, 140). Tulles Eestis tulumaksu tekkimise juurde, siis üksikisiku ja ettevõtte tulumaksuseadus võeti vastu juba enne Eesti teist iseseisvumist. Uude tulumaksuseadusesse oli koondatud nii füüsilise isiku kui ka juriidiliste isikute tulu maksustamine kõigist allikatest. Tol hetkel loodud tulumaksuseadus kerkis maailma mastaabis esile just oma lihtsuse ja ühtse maksumääraga kõigile tuluallikatele olles originaalne ja julge lahenduskäik. (Tammert 2006, 11)

90. aastate lõpus parandati eelpool nimetatud tulumaksuseadust üle 30 korra, põhjusteks Eesti õigusliku keskkonna areng ja ärikeskkonna muutused. Kahjuväärseks asjaoluks sai koos muudatustega seadusesse sisseviidud erandid ja maksusoodustused, mis löid soodsa pinnase ebaausa konkurentsi tekkele ja õõnestasid maksubaasi. Mitmed Eesti ettevõtted kasutasid 90-ndatel aktiivselt ära maksuseadustesse jäänud „aukusid“ ja löid maksuparadiisidesse ettevõtteid,

et tulused mitte deklareerida ja seeläbi ei tasutud neilt ka makse. (*Ibid.*) Maksuparadiisidesse ettevõtete loomine ei ole kaotanud oma populaarsust tänapäevani.

Taas uus tulumaksuseadus jõustus 2000. aastast. Suurimaks muutuseks võrreldes eelneva kehtiva seadusega oli äriühingute kasumi maksustamisest loobumine. Selline muudatus tulumaksuseaduses oli väga ainulaadne ja enneolematu lahend tulu maksustamises. (*Ibid.*) See tähendab, et alates 21. sajandi algusest kuni praeguseni ei teki Eestis tulumaksukohustust jaotamata kasumilt.

See lahendas enamiku seni tulu maksustamisest tekkinud probleeme, aga ennekõike just topeltnmaksustamise probleemi. Seaduse lihtsus seisnes selles, et maksustamise objektiks muutusid vaid füüsilisele isikule ülekantavad tulud ja ettevõtte tegevusega mitteseotud kulud. Ehk tulu asemel hakati maksustama kulu. (*Ibid.*)

Tulu saab defineerida mitmeti, kuid üldjuhul seondub sellega tagastamatu sissetuleku saamine erinevatest tuluallikatest (Tammert 2006, 16). Füüsiliste isikute puhul peamiselt töötasuna ja ettevõtete puhul kauba või teenuse pakkumisel. See võib tekkida ka mitterahalises vormis (nt kaubavahetus), tasaarvestuse tulemusena (nt vara müük võlgade katteks) või kolmanda isiku kaudu tehtud maksetest (nt vara ostja maksab kinni müüja võlad) (Lumiste 2015, 7).

Tulumaks on muutunud kõige olulisemaks tuluallikaks arenenud demokraatlikele heaolu- ehk sotsiaalriikidele (Tammert 2005, 139). Kusjuures aastal 2017 on Eesti maailma 23. heaoluriik 128 uuritavast riigist (The Social... 2017). Tulumaks mõjutab kõige tuntavamalt isiku tegevusest laekuva tulu suurust ning omab väga suurt mõju maksukohustuse käitumisele (Tammert 2005, 139). Paljud maksumaksjad, nii juriidilised kui füüsilised isikud, analüüsivad enne tähtsamate finantsotsuste langetamist oma tuluseid ja kulusid, et leida optimaalseim variant nt tehingu sooritamiseks või investeerimiseks.

Tulumaksu kinnipidamine on üks maksukohustuse täitmise viis ning tulumaksu suurus sõltub maksumaksja tulust ehk maksumaksmise võimest (*Ibid.*). Bird on oma raamatus välja toonud, et: „Üksikisiku tulumaks võtab selgesõnaliselt arvesse maksumaksja isiklike omadusi, mida peetakse tema maksevõime juures olulisimaks“. Üksikisiku tulumaksu oluline roll on kohelda erinevaid inimesi võrdselt. (Bird 1992, 86) On selge, et tulumaksu (ja teiste maksude) rakendamine toob ühtedele osapooltele kasu (riik), kuid maksumaksjatele on see aga kohustus.

Samas võib üksikisiku tulu maksustamine kaasa tuua halva mõju inimese töötahtele, mis on põhjustatud suurest vahest töötaja bruto- ja netotöötasu vahel. Suurema netotulu saamise huvides võivad tööandja ja töötaja teha seadusvastast koostööd, kus ollakse valmis tulude suurendamise nimel varjama ülekantavat tulu, nt ümbrikupalga maksmine. (Tammert 2005, 139)

Tulu maksustamise võimalused jagunevad kaheks: ühetaoliseks ehk proportsionaalseks või progresseeruvaks ehk astmeliseks tulumaksuks. Nende kahe vahe seisneb selles, et proportsionaalse tulumaksu loogika juhindub kindlast maksumäärast ehk rakendatav tulumaksumäär ei sõltu maksustatava sissetuleku suurusest. Progresseeruva tulumaksu aluseks on põhimõte, kus kohaldatakse suuremat tulumaksumäära kõrgemat tulu saavatele füüsilistele isikutele või ettevõtete puhul kõrgemat kasumit teenivatele juriidilistele isikutele. (Nunes 2016)

1.2. Eesti tulumaksusüsteem

Eesti maksusüsteem koosneb riiklikest ja kohalikest maksudest (nt parkimistasu, reklaami- ja teedemaks) (KoMS § 5). Riiklikud maksud laekuvad riigieelarvesse, kohalikud aga kohalike omavalitsuste eelarvesse. Tulumaks on üks riiklikest maksudest nt sotsiaal- ja käibemaksu kõrval (MKS § 3 lg 2) ning see omab olulist rolli Eesti tulubaasis.

Tulumaks jaguneb füüsilise ja juriidilise isiku tulumaksuks. Kui juriidilise isiku tulumaks kogutakse keskvalitsuse eelarvesse, siis suur osa füüsilise isiku tasutavast tulumaksust kantakse edasi kohalikele omavalitsustele. TuMS § 5 lg 1 kohaselt laekub alates 2018. aastast 11,86% residendist füüsilise isiku maksustatavast tulust maksumaksja elukohajärgsele kohaliku omavalitsuse üksusele, ülejäänud laekub riigile (sh ka pensionidelt, dividendidelt ning vara võõrandamisest saadud kasult tasutud tulumaks).

Eestis käib tulumaksu kinnipidamine brutopõhimõttel maksustatavate tuludele. Brutopõhimõttel maksustamine tähendab ilma allahindluseta ehk maksustamisele kuulub kogu tulu, mida isik teenib. Alljärgnevalt nähtub loetelu brutopõhimõttel maksustatavatest tuludest (Kinnipeetud... 2017):

- töölepingu või muu võlaõigusliku lepingu alusel makstud tasult;
- üüri- või renditasult;
- litsentsitasult;

- intressi väljamakselt;
- kindlustushüvitiselt;
- pensionilt;
- pensionifondi väljamakselt;
- stipendiumilt;
- hasartmänguvõidult (v.a korraldusloa või registreeringu alusel läbiviidud hasartmängu võite);
- perehüvitise seaduse alusel makstavalt hüvitiselt;
- mitteresidendile Eestis osutatud teenuse eest makstavalt tasult ning
- madala maksumääraga territooriumil asuvale juriidilisele isikule Eesti residendile osutatud teenuse eest makstavalt tasult ja muudest tuludest (peavad vastama oma majandusliku sisu poolest tulu mõistele).

Teatud juhtudel maksustatakse tululiike ka netopõhimõttel, nt ettevõtlustulu ja kasu vara võõrandamisest. St et tulu netosummale tuleb tulumaks juurde arvestada ehk korrutada see maksumääraga 20/80. Nt vara müügist saadud tulust võib maha arvata maksumaksja poolt tehtud vara soetamise ja võõrandamisega otseselt seotud dokumentaalselt tõendatud kulud ning seejärel leida tulumaks (*Ibid*).

Brutopõhimõttel maksustavatelt väljamaksetelt on TuMS § 40 kohaselt tulumaksu kinnipidajal kohustus kinni pidada tulumaks, mis tuleb kanda Maksu- ja Tolliametile hiljemalt väljamakse tegemise kuule järgneva kuu 10. kuupäevaks ning samaks tähtajaks esitada ka maksudeklaratsiooni vorm TSD (Tulu- ja sotsiaalmaksu, kohustusliku kogumispensioni makse ja töötuskindlustuse makse deklaratsioon).

Füüsilise isiku maksustamisperiood on kalendriaasta ning tuludeklaratsioon tuleb esitada 31. märtsiks. Juhul, kui tuludeklaratsioonist selgub tulumaksu juurdemaksmise vajadus, tuleb seda teha sama aasta 1. juuliks ning neil, kes deklareerisid ettevõtlustulu või said kasu vara võõrandamisest, tuleb juurdemakse teha 1. oktoobriks. Enammakstud tulumaksu tagastab Maksu- ja Tolliamet hiljemalt samadeks kuupäevadeks. (Maksud 2017)

Erinevalt füüsilistest isikutest on juriidiliste isikute maksustamisperiood kalendrikuu ning tulumaks tuleb deklareerida ja tasuda järgneva kalendrikuu 10. kuupäevaks. Nii füüsiliste kui

juriidiliste isikute jaoks on tulumaksumäär 20%. (*Ibid.*) Erinevus seisneb vaid selles, et juriidiliste isikute väljamaksetelt tasumisele kuuluva maksukohustuse arvutamise toimub netopõhimõttel.

Residentsuse mõiste omab tugevat seost maksustamisega, kuna sellest oleneb, millises ulatuses isiku tulu maksustatakse. Teisisõnu määratakse sellega isiku maksukohustuse ulatus (Tammert 2006, 14). See on aluseks määramaks, kas maksustamisele läheb ülemaailmne tulu või ainult Eestis teenitud tulu.

Residendiks võib olla nii füüsiline kui juriidiline isik. Füüsilise isiku residentsuse määramisel on oluline, et seaduses sätestatud tingimustest peab täidetud olema vähemalt üks (vt pkt Mõisted). Juriidilise isiku puhul, et see oleks asutatud Eesti seaduse alusel. Sh loetakse residendiks ka Euroopa äriühingut (*Societas Europaea* – SE) ja Euroopa ühistut (*Societas Cooperativa Europaea* – SCE), kui nende asukoht on registreeritud Eestis. (Mitteresidendi... 2017)

Resident on piiramatult maksukohustusega. Residendist füüsiline isik maksab tulumaksu kõikidelt Eestis ka kui välisriigist saadud tuludelt, kuid neile saab seaduse järgi kohaldada mitmeid maksuvabastusi (Residentsusest 2017).

Residendist füüsiliste isikute maksustamisperioodi tulust oli võimalik 2017. a kehtiva seaduse järgi maha arvestada maksuvaba tulu 180 eurot (TuMS § 23). Samuti kehtib TuMS § 23¹-23³ järgi täiendav maksuvabastus pensionitele (236 eurot kuus), tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitistele (64 eurot kuus) ning lapse ülalpidamise korral alates teisest lapsest 154 eurot kuus. Lisaks on võimalik residendist füüsilise isiku maksustatavast tulust teha mahaarvamisi seoses eluasemelaenu intresside, koolituskulude ja heategevuslike kingituste ja annetustega järgides TuMS § 25-27 sätestatud. 15% ulatuses saab maha arvata ka täiendava kogumispensioni (III pensionisammas) sissemaksest, kuid mitte rohkem kui 6000 eurot aastas (TuMS § 28).

Residendist äriühingud maksavad tulumaksu alles kasumi jaotamisel dividendidena või muus vormis, mis on Eestile iseäralik võrreldes teiste riikidega (Maksud 2017). Ehk Eestis on ettevõtjatel võimalik ilma tulumaksu maksmata oma kogunenud kasum investeerida uuesti ettevõttesse, nt fondiemissiooni korral (s.o põhikapitali suurendamine kasumi arvelt).

Maksustatakse ka kaudset kasumi jaotamist kingituste, annetuste ja ettevõtlusega mitteseotud kulude näol. Samuti aktsia- või osakapitali või sissemaksete vähendamisel jm juhtudel (TuMS §

50). Samuti peab töötajate erisoodustuselt maksud maksma (tulu- ja sotsiaalmaksu) tööandja, olgu selleks juriidiline või füüsiline isik, mitteresidendist tööandja või KOV asutused. (Maksud 2017)

Mitteresident on eelnevalt väljatoodud TuMS § 6 lõigetes 1 ja 2 nimetamata füüsiline või juriidiline isik ehk kui teda ei loeta residentiks (vt ptk Mõisted). Mitteresident on piiratud maksukohustusega isik, kes maksab Eestis tulumaksu vaid Eesti tuluallikatest saadud tulult, mille ammendav loetelu on välja toodud TuMS §-s 29 ning millelt pole tulumaks kinni peetud. Mitteresidendist juriidilise isiku tulud deklareeritakse ja maksustatakse ning tulumaks peetakse kinni ja tasutakse samadel tingimustel ja korras nagu mitteresidendist füüsilise isiku puhul (TuMS § 6 lg 3).

Mitteresidendist äriühingu kasumi jaotamise, kingituste, annetuste, ettevõtlusega mitteseotud kulude maksustamine toimub samadel alustel kui residentidelgi. Tingimuseks on, et mitteresidendist äriühing omaks Eestis püsivat tegevuskohta. Püsivaks tegevuskohtaks on majandusüksus, mille kaudu toimub mitteresidendi püsiv majandustegevus Eestis (Mitteresidendi... 2017).

Residendile kohaldatud maksuvabastused (TuMS ptk 4) ei laiene üldiselt mitteresidendi maksustatavale tulule. Mitteresidentide väljamakse kogu summalt peetakse tulumaks kinni, kuid maksuvaba tulu mitteresidendist füüsilise isiku väljamaksetest maha arvata ei saa. Maha võib arvata ainult töötuskindlustuse seaduse alusel kinnipeetud töötuskindlustusmaksed. (*Ibid.*)

Eelnevast tulenevalt on tänapäeval aktuaalne olukord, kus järjest enam ettevõtteid ja üksikisikuid tegutsevad piiriüleselt, millega võib kaasneda topeltnmaksustamise oht. Topeltnmaksustamine võib toimuda juhul, kui füüsiline isik on kahe riigi resident ehk mõlemal riigil on õigus maksustada tema sissetulekut, nt piiriülene töötaja või lühiajaliselt välismaale lähetatud isik (Topeltnmaksustamine 2017).

Kui residentist või mitteresidendist füüsiline isik on saanud Eestis TuMS-i alusel maksustatavat tulu, siis tuleb nimetatud tulud deklareerida TuMS-is ettenähtud korras arvestades maksulepingust tulenevate soodustuste ja vabastustega (Füüsilise isiku... 2017).

Enamike riikide vahel on sõlmitud topeltnmaksustamise vältimise lepingud ehk maksulepingud, mis lisaks topeltnmaksustamise kõrvaldamisele soodustavad investeringuid ja tagavad isikute võrdse kohtlemise. Selle saavutamiseks piirab leping riigi maksustamisõigust, mis tähendab, et

lepinguosaline riik loobub osast maksutulust teise lepinguosalise riigi kasuks ja vastupidi. Eestil on tänaseks jõusolevad topeltmaksustamise vältimise lepingud sõlmitud 59 riigiga üle maailma. (Topeltmaksustamise... 2017)

1.3. Muudatused Eesti tulumaksusüsteemis

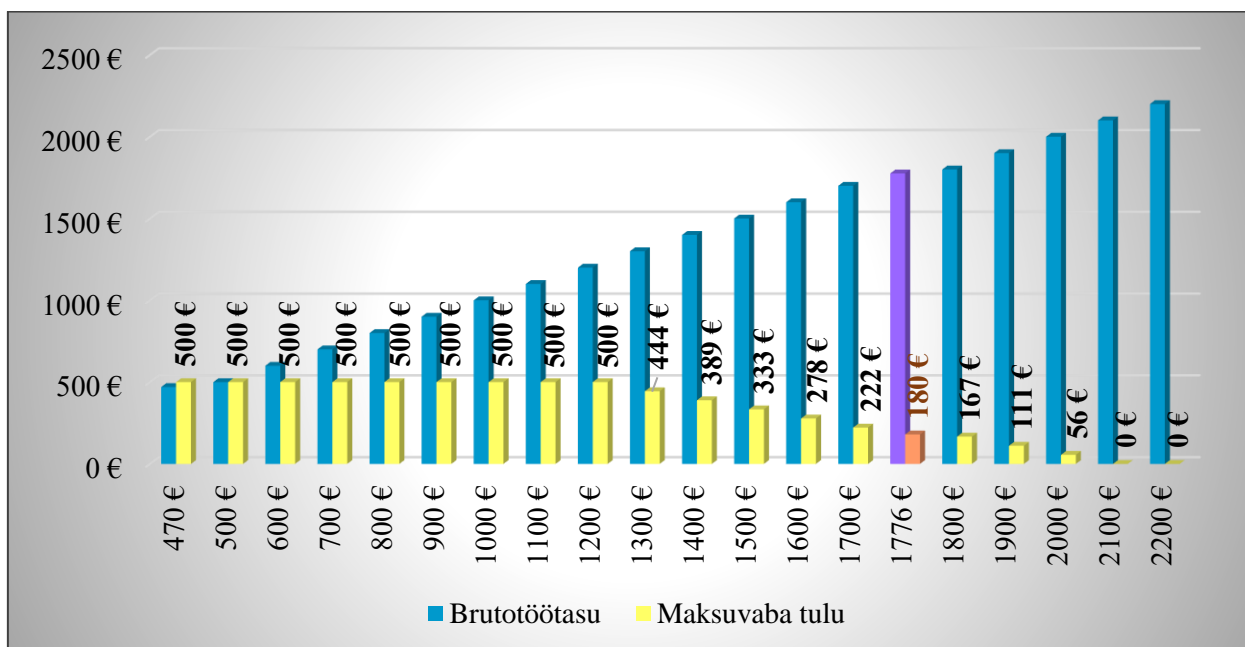
Muudatusi seoses tulumaksuseaduse ja sellega kaasnevate teiste seadustega on teadupoolest mitmeid. See hõlmab tulumaksuseaduse muudatuste kõrval ka sotsiaalmaksu-, käibemaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seadust. Erinevate maksumuudatuste ettepanekud said tegelikult alguse juba mõni aeg tagasi. Mitmed TuMS-i muudatused hakkavad kehtima alates 1. jaanuar 2018, osad maksumuudatused jõustusid tagasiulatuvalt juba 2017. aastal. Järgnevalt selgitab autor töös analüüsitava maksumuudatuste sisulist poolt.

Nüüdsete maksumuudatuste eesmärk on vähendada ebavõrdsust ja tööjõumaksusid ning tasakaalustatuma ühiskonna poole liikumine (2017. aasta suvine...). Üheks vahendiks eelmainitud eesmärgi saavutamiseks on uus maksuvaba tulu süsteem, mille põhirõhk seisneb selles, et väiksemapalgalistele jääks raha rohkem kätte. See aga peaks prognoosikohaselt suurendama tarbimist, mis omakorda jälle elavdaks mitmete ettevõtete tegevust ja seeläbi riigi majanduslikku seisut. Samuti on ülejäänud analüüsitava maksumuudatuste eesmärk leevendada füüsiliste ja juriidiliste isikute maksukohustust.

1.3.1. Maksuvaba tulu reform

2018. aastast jõustuv enim tähelepanu saanud seadusemuudatus on kindlasti maksuvaba tulu arvestamine. Uuest aastast alates arvatakse residendist füüsilise isiku maksustamisperioodi tulust maha üldine maksuvaba tulu 6000 eurot, s.o 500 eurot kuus (TuMS § 23 lg 1). Kui ühe kuu tulu jääb vahemikku 1201–2099 eurot, arvutatakse maksuvaba tulu isikule personaalselt vastavalt valemile nr 2. Selles vahemikus hakkab maksuvaba tulu suurus sujuvalt vähenema: iga 1,80 euro lisatulu kohta väheneb maksuvaba tulu summa 1 euro võrra. Väljamaksega üle 2100 euro kuus (25 200 € aastas) on maksuvaba tulu null. (Maksuvaba... 2017) Väljamakse on brutotöötasu, millelt peetakse kinni tulumaks, töötuskindlustus- ja kogumispensionimakse.

Jooniselt nr 1 on näha, kuidas hakkab maksuvaba tulu vähenema alates 1200-eurosest sissetulekust jõudes lõpuks nulli. Bruto kuusissetuleku juures 1776 eurot on maksuvaba tulu 180 eurot ehk see on n-ö punktiks, kus inimese netotulu ei kasva ega kahane võrreldes 2017. aastaga. Sellest suurema brutokuutasu puhul (alates 1777 eurost) hakkavad inimesed vähem netotulu saama kui aastal 2017.

Joonis 1. 2018. aasta maksuvaba tulu rakendumine kuupõhiselt (eurodes)

Allikas: autori koostatud

Seaduses sätestatakse maksuvaba tulu arvutamise valem (vt Valem 1). Valemit nr 1 saab rakendada aastase maksuvaba tulu arvutamisel, valem nr 2 käib kuupõhise arvutuse kohta. Seejuures ei või maksuvaba tulu olla väiksem kui null (TuMS § 23 lg 2).

$$6000 - \frac{6000}{10800} \times (\text{tulu summa} - 14400) \quad (1)$$

$$500 - \frac{500}{900} \times (\text{tulu summa} - 1200) \quad (2)$$

Aastatulu hulka tuleb arvestada kogu maksustatav tulu: palk, preemia, maksustatav pension, dividend, töövõtu- ja käsunduslepingu alusel saadud tasu, üüri- ja renditulu, välismaine tulu, kasu vara võõrandamisest (nt metsamaterjali või väärtpaberite müük), vanema- ja haigushüvitis, maksustatav stipendium, litsentsitasu, intress, ettevõtlustulu jms. Tulumaksuvabasid tulusid

arvesse ei võeta: kasutatud asjade müük (nt sõiduauto), maksuvaba stipendium, lähetuse päevaraha, Töötukassa makstav töövõime- ja töötutoetus, elatis, kingitused, erisoodustus, pere- ja toimetulekutoetus (nt lapsetoetus, sünnitoetus), eluaseme müük (maksuvaba), isikliku sõiduauto hüvitis jms. (Maksuvaba... 2017)

Kui füüsiline isik saab maksustatavat tulu mitmelt tööandjalt, peab ta ise jälgima, et maksuvaba tulu avaldus oleks tehtud ainult ühele tulumaksu kinnipidajale (*Ibid.*). Harilikult on selleks isiku põhitöökoht. Kui eelmisest kalendrikuust jäi maksumaksjal osa maksuvabastusest kasutamata, siis lõplik tasaarveldus tehakse füüsilise isiku tuludeklaratsioonis, mitte ei arvestata järgmisel kuul (Tulumaksuseaduse..., 16).

Täiendav maksuvaba tulu pensionidele (seni kuni 236 eurot kuus) ning tööõnnetus- või kutsehaigushüvitistele (seni kuni 64 eurot kuus) kaob seoses maksuvaba tulu suurenemisega (Maksuvaba... 2017). St et pensioneid tuleb alates esimesest eurost tulumaksuga maksustada, kui pole tehtud Sotsiaalkindlustusametile avaldust maksuvaba tulu rakendamiseks. Neid tavapensionäre, kellel avaldus tehtud, maksureform ei mõjuta, kuna uus maksuvaba tulu määr on suurem kui rakendatav üldine maksuvaba tulu ja täiendav maksuvaba tulu pensioni korral kokku. (Oluline... 2017) Tavapensionäridena käsitletakse mittetöötavaid pensionäre ehk kelle tulu moodustub ainult pensionist.

Samuti piiratakse ühiselt deklareeritavaid tulusid. Täiendav maksuvaba tulu abikaasa eest on kuni 2160 eurot aastas. Selle saab arvesse võtta juhul, kui abikaasa maksustatav tulu ei ületa eelnimetatud summat. Üksikisiku ja tema abikaasa ühise tulu lagi on 50 400 € aastas. (TuMS § 23⁴). Lisaks kaotatakse ära 2017. a jõustunud madalapalgaliste tulumaksu tagasimakse ning krediidasutuste hoiuselt saadud intressi maksuvabastus (TuMS § 17 lg 2).

1.3.2. Äriühingute kasumijaotise tulumaksumäära vähendamine

Eelnõuga kehtestatakse madalam tulumaksumäär äriühingu regulaarsetele kasumijaotistele – senise 20% asemel 14%. Regulaarse kasumijaotisena käsitletakse summat, mis on väiksem või võrdne ettevõtte eelneva kolme aasta keskmise Eestis maksustamisele kuulunud jaotatud kasumiga. Seda summat ületavad kasumijaotised maksustatakse jätkuvalt 20%-ga. Äriühing peab täiendavalt 7% tulumaksu kinni residendist ja mitteresidendist füüsilisele isikule makstud dividendilt, mille maksmise aluseks olev kasumiosa on Eesti äriühingu tasandil maksustatud 14% määraga. (Tulumaksuseaduse..., 2)

7%-line tulumaksu kinnipidamise kohustus kehtestati, et äriühingule antud soodusmäär ei kanduks edasi füüsilisele isikule ega moonutaks erinevate tululiikide maksustamise neutraalsust füüsilise isiku tasandil. 7% maksu jääb Eesti residentist füüsilise isiku jaoks dividenditulult lõplikuks tulumaksuks, mitteresidentist füüsilise isiku lõplik maksukohustus selgub tema residentiriigis. (*Ibid.*, 6)

Siiani on küpsete ettevõtete kasumi jaotamine Eestis liiga passiivne ja tsükliline. Pigem kasutatakse teenitud kasumit investeringuteks (nt masinate soetus) või hoitakse lihtsalt äriühingus kui jaotatakse. Muudatuse eesmärk on premeerida stabiilsema dividendipoliitikaga ettevõtjaid madalama jaotatud kasumile rakenduva tulumaksuga. (*Ibid.*) Muudatus peaks motiveerima ettevõtjaid jaotama eelnevate perioodide ülemäärast jaotamata kasumit ning kui teha seda läbi aastate võimalikult stabiilselt, on maksukohustus väiksem.

1.3.3. Ettevõtte valduses olevate sõiduautode erisoodustussüsteemi lihtsustamine

TuMS-i muudatuse kohaselt saab edaspidi nii töö- kui isiklikeks sõitudeks ettevõtte sõiduauto kasutamise võimaldamisel erisoodustust deklareerida vaid kilovatipõhiselt. Sõiduauto erisoodustuse hinna määramise aluseks on 1,96 € sõiduauto liiklusregistris märgitud mootori võimsuse ühiku (kilovati) kohta. Erisoodustuse hinna määramise aluseks on 1,47 €, kui sõiduauto on üle viie aasta vana (TuMS § lg 8).

Seni oli firmaauto töö- ja erasõitude erisoodustuse ülempiir 256 € kuus, kui arvestust ei peetud. Arvestuse olemasolul võeti aluseks erisoodustuse hinna arvutamisel tööülesannetega või tööandja ettevõtlusega mitteseotud tegevuseks sõidetud kilomeeter: sõiduautodel vanusega üle viie aasta ja silindrite töömahuga kuni 2000 cm³ hinnaks 0,20 €/km, muudel juhtudel 0,30 €/km (Tulumaksuseaduse..., 23). Kui kilomeetripõhisel arvestusel erisoodustuse hind ületas 256 €, siis loeti erisoodustuse hinnaks 256 €.

Uus süsteem lähtub lihtsuse säilimisest ning seosest saadava hüve ja erisoodustushinna vahel. Rahandusministeerium leidis, et võimsuspõhine arvestus on parim lahendus, kuna auto hinna korrelatsioon võimsusega on väga tugev (*Ibid.*). St et suurema võimsusega autodel muutub erisoodustuse hind kõrgemaks. Maksukohustus erisoodustuselt on 1,30 € (tulumaks 0,49 € + sotsiaalmaks 0,81 €) kilovati kohta (kui aluseks on 1,96 €/kW). Kilomeetripõhiselt erisoodustust enam deklareerida ei saa (ettevõtte sõiduauto kontekstis).

Kaob vajadus erisoodustuse kontekstis tõendada, mis mahus tehti erasõite – oluline on, kas tööandja autoga on võimaldatud töötajale teha erasõite või mitte. Tööandjal on kohustus teavitada Maanteeametile, kui firmaautot kasutatakse vaid töösõitudeks, kes seejärel teeb liiklusregistrisse sellekohase märke. Tööandjal lasub ka tõendamiskoormus vaid töösõitudeks kasutatava auto kohta. Sõidupäevikut võib pidada, et tõendada vaid ettevõtluse tarbeks kasutatavaid sõiduautosid. (*Ibid.*, 23-24)

1.3.4. Töötaja majutus- ja transpordikulude hüvitamise maksuleevendus

„Seadust muudetakse viisil, et töölepinguga töötajate majutusega seotud kulude katmine tööandja jaoks on maksuvaba, kui on täidetud järgmised tingimused: a) majutamise vajadus lähtub tööandja ettevõtlusest, b) kulud mahuvad seadusega kehtestatavate piirmäärade sisse, c) töötaja elukoht asub vähemalt 50 km kaugusel töökohast, d) töötaja ei oma lähemal asuvat eluasemena kasutatavat kinnisvara.“ Majutatava töötaja kohta saab majutuskulusid maksuvabalt hüvitada 200 €/kuus Tallinnas või Tartus, 100 €/kuus muus piirkonnas. (Tulumaksuseaduse..., 1, 20)

Muudatuse eesmärk on soodustada tööjõu kättesaadavust ja võimaldada tööandjal tasuda maksuvabalt töötaja majutuskulud töötamise perioodil (*Ibid.*, 4). See tõhustab töötajate ja tööandjate koostööd ning edendab seeläbi majandust.

Samuti tehakse seadusesse täiendus, et edaspidi ei käsitata töölepinguga töötajate transpordiga seotud tööandja kulutusi erisoodustusena juhul, kui tööandja on korraldanud transpordi bussiga liikluseaduse tähenduses (TuMS § 48 lg 5¹). Lisaks hakkab tööandja jaoks kehtima maksuvabastus töötaja transpordile, kui viimase elukoht asub vähemalt 50 km kaugusel töökohast. Seda tööandja või töötaja isiklikku sõiduautot kasutades või hüvitades transpordikulusid kuludokumentide alusel. Ka selle muudatuse eesmärgiks on erasektoris soodustada kvalifitseeritud tööjõu kättesaadavust, efektiivistada tööandjate ja töötajate koostööd ning seeläbi edendada majandust. (Tulumaksuseaduse..., 4-5)

2. TULUMAKSUSEADUSE MUUDATUSTE MÕJU ANALÜÜS

Tänavu, ja alustades juba mõni aeg tagasi, on palju kõneainet saanud muudatused seoses erinevate maksudega. Eesti maksupoliitilise maailma üheks tähelepanuväärsemaks asjaoluks on momendil tulumaksuseaduse ja sellega seonduvate seaduste muudatused: sotsiaalmaksu-, käibemaksu- ja liiklusseaduses. Teisisõnu nimetatakse seda maksukobarseaduseks, kuna paljud seadusemuudatused toimuvad korraga.

„Üheks maksupoliitiliseks eesmärgiks Eestis on olnud maksude osalise ümberorienteerimise abil nihutada maksukoormus tulu maksustamiselt tarbimise, loodusvarade kasutamise ja keskkonna saastamise maksustamisele. Samas püütakse süsteem hoida lihtsa ja läbipaistvana, võimalikult väheste erandite ja erisustega.“ (2017. aasta suvine...) Paljude jaoks võib aga lihtsuse aspekt nüüdsest muutuda küsitavaks. Seetõttu toob autor järgnevalt töös maksumuudatuste kohta praktilisi näiteid ning selgitab välja nende eeldatava mõju eraisiku tulule ning ettevõtte tegevusele ja maksukoormusele.

Eelkõige omab just maksuvaba tulu reform laia kõlapinda üldsuse seas, kuna see kõnetab väga suurt osa inimestest – madalat ja keskmist palka saavaid töötajaid. Peale selle pole varem Eestis nii pöördelist muudatust tulumaksuseaduses tehtud. Uus maksuvaba tulu süsteem põhineb täiesti uuel loogikal. Selle kõrval toimuvad olulised muudatused seoses dividendide maksumäära alandamisega, tööandja kulutustega töötaja majutusele ja transpordile ning ettevõtte sõiduautode erisoodustuse arvestamise põhimõtte üleminekuga võimsuspõhisele arvestusele.

2.1. Maksuvaba tulu reformi mõju üksikisiku tulule

On selge, et inimese tulu maksustamine on kooskõlas maksumaksja tulu suurusega ehk maksumaksmise võimest (vt ptk 1.1.). 2018. aastal jõustuv uus maksuvabatulu süsteem peaks eelduste kohaselt paljudele kaasa tooma maksuleevenduse. Siinkohal on sihtrühmaks madalalpalgalised ja keskmist töötasu saavad inimesed. Väidetavalt võivad sellest muudatusest

kõik, kelle brutopalk kuus on kuni 1776 eurot (vt ptk 1.3.1.) ja aastatulu ei ületa 21 312 eurot. Nagu eelnevalt mainitud, peaks maksuvaba tulu kasv vähendama tööjõu maksukoormust ja toetama majanduse ja perede sissetulekute kasvu (Seletuskiri... 2017).

Uue süsteem erineb varasemast täielikult. Esiteks muutub maksuvaba tulu arvestus astmeliseks. Teiseks on pikenenud tulude nimekiri ehk inimese tulude hulka arvestatakse kõik maksustatavad tulud. Peale selle muutub 2018. aastast oluliseks inimese aastapõhine tulu, mille alusel leitakse õige personaalne maksuvaba tulu summa. Seeläbi peavad inimesed juba enne järgmist aastat hoolikalt läbi mõtlema kogu maksustamisperioodi jooksul saadaolevad tulud ning seejärel esitama tööandjale vm väljamakse tegijale (nt Sotsiaalkindlustusamet) maksuvaba tulu avalduse.

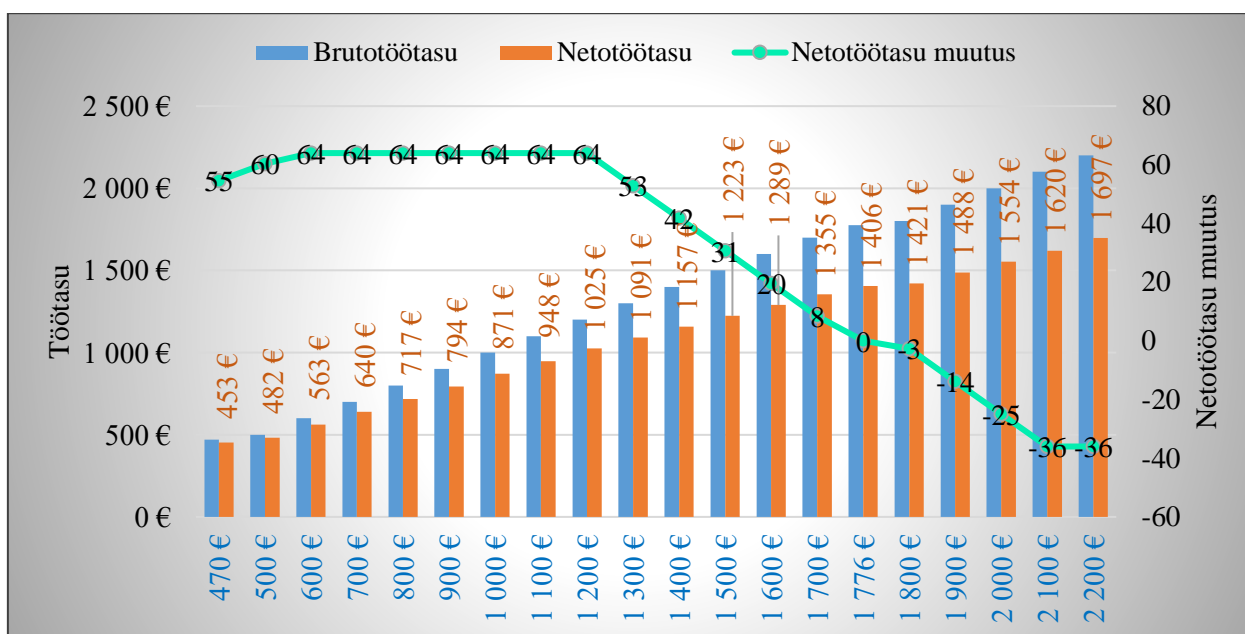
Kui isiku aastatulu on raskesti ennustatav on üks võimalus teha tööandjale avaldus maksuvabast tulust loobumiseks, et vältida hilisemat tulumaksu juurdemaksmist (Maksuvaba... 2017). Enam-makstud tulumaksu saab tuludeklaratsiooni esitamisega tagasi. Ehk maksumaksjal säilib võimalus maksuvaba tulu arvestamiseks täies mahus, väiksemas summas või üldse mitte arvestada.

Kui seni arvestati maksuvaba tulu kõikidele tulusaajatele võrdselt (2017. a 180 eurot kuus), siis maksumuudatuse kohaselt hakkab see sõltuma inimese aastasest sissetulekust. Siinjuures tuleb jälgida, et mõni ühekordne suurem tulu (nt kinnisvara müük) võib aastatulu äkitselt üles viia.

Eesti Maksu- ja tolliameti (EMTA) 2016. a andmete põhjal ligi 500 000 inimese (lähtudes kõigist tuludeklaratsiooni esitanud inimestest) aastatulu jääb alla 14 400 euro piiri (Luts 2017). Statistikaameti hinnangul oli 2016. a tööturul aktiivseid inimesi 702 000, st et ca 71% tööturu aktiivsetest inimesetest saavad osa maksuvaba tulu reformi positiivsest mõjust. Inimesi, kelle aastatulu jääb vahemikku 14 400-25 200 eurot, on ca 132 000 (*Ibid.*), kes peavad maksuvaba tulu summa leidma vastavalt valemile. Maksuvabastus ei kohaldu ca 60 000 (*Ibid.*) inimesele, sest nende aastatulu on rohkem kui 25 200 eurot. Oluline on maksimaalset maksuvaba tulu rakendades teada, et tuludeklaratsiooni esitades midagi enam tagasi ei saa.

Järgnevalt analüüsib autor uue maksuvaba tulu eeldatavat mõju erinevate inimgruppide ja sissetulekutega isikute näitel (vt Joonis 2). Peamine positiivne mõju maksuvaba tulu määra tõstmisest 500-euroni avaldub isikutele, kelle kuupõhine sissetulek jääb 1776 euro piiresse, mis tähendab, et kuni selle summani inimeste netopalk suureneb maksimaalselt kuni 64 euro võrra. Autor aga leiab, et kuigi netotulu suureneb madalama tulu saajatel, siis omakorda vähendav mõju sellele võib olla tõusvad kaupade (eelkõige toidu) ja teenuste hinnad (vt Lisa 1).

Palgasaajad, kelle brutotasu on kuni 1200 eurot kuus, saavad rakendada 500 eurot maksuvaba tulu täies ulatuses, kui aasta jooksul ei ole täiendavaid sissetulekuid. Palganumbrist 1776 eurot kõrgemat tasu saavate inimeste brutopalgast peetakse kinni suurem summa tulumaksu kui 2017. a. Nagu jooniselt nr 2 on näha, siis näiteks 2200-eurose sissetulekuga inimese netotulu väheneb 36 euro võrra. Samuti, kui inimese igakuine sissetulek on madalam kui 500 eurot, siis vähem teenitud summa läheb kaotsi ehk 470-eurose brutotöötasu puhul saab rakendada maksuvaba tulu 453 eurot.

Joonis 2. Kuupõhine netosissetuleku muutus 2018. aastal võrreldes 2017. aastaga (eurodes)

Allikas: autori koostatud

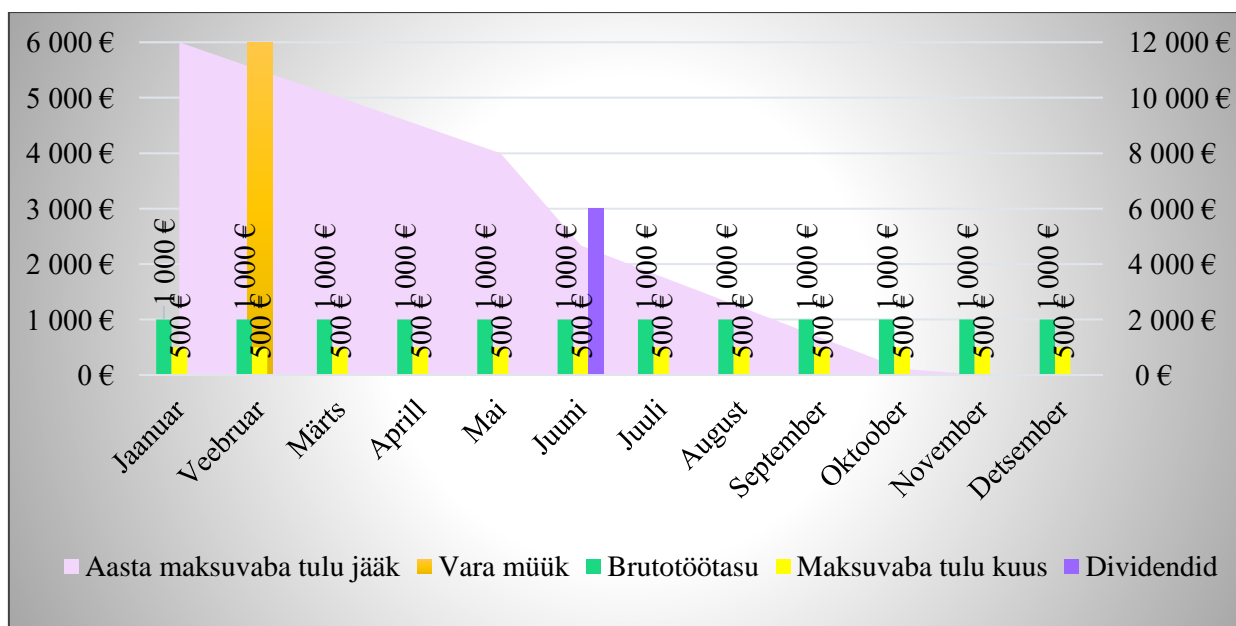
Märkused:

1. Netotöötasu leidmisel on arvestatud kogumispensionimaksu 2% ja töötaja töötuskindlustusmaksu 1,6% brutotöötasult.

Kõrgemapalgalsed või suurema aastase kogutuluga inimesed rahaliselt hoopis kaotavad. 36 eurot on maksimaalseks summaks, mille võrra suurema tulu saajate netotulu väheneb. Kuigi üksikisiku maksukoormuse vähendamine soosib väiksemapalgalisi, tuleb ka neil väga põhjalikult end peagi kehtima hakkavate muudatustega kurssi viia. Vastasel juhul võib asi päädida 2019. aastal tulumaksudeklaratsiooni täites tulumaksu juurdemaksmisega. Maksimaalseks juurdemakseks saab olla 1200 eurot, mis arvutatakse järgmiselt: $6000 \times 20\% = 1200$.

Kuna aastatulu arvestusse arvatakse 2018. aastast ka dividenditulu ja vara müügist saadav tulu, siis järgnevalt toob autor näite ootamatu tulu laekumise kohta maksustamisperioodil nende tuluallikate näitel. Tegemist on väga elulise situatsiooniga, sest tihtipeale võib vara müümise otsus tulla spontaanselt, et mõnda suuremat väljaminekut finantseerida või muudetakse kasumijaotamise otsus hoopis suurema summa peale. Sellist võimalikku olukorda illustreerib allolev joonis (vt Joonis 3), kus tulu saadakse vara müügist ja dividendidest.

Dividendide puhul on oluline nüanss, kas see on saadud Eesti äriühingult või välismaalt. Eesti äriühingult saadud dividend läheb arvesse netosummas, välismaalt aga brutosumma ulatuses, kui tulumaks välismaal on kinni peetud. Ka vara võõrandamise puhul on erandeid, kus kohaldatakse tulumaksuvabastust, nt alalise või peamise elukohana kasutatud vara võõrandamine (Kinni- peetud... 2017).

Joonis 3. Ootamatu sissetuleku mõju maksuvaba tulu arvestusele (eurodes)

Allikas: Maksuvaba... (2017), autori koostatud

Jooniselt nr 3 on näha, et isik saab igakuiselt töötasu 1000 eurot ning on rakendanud maksimaalset maksuvaba tulu 500 eurot, kuna aastatulu jääb alla 14 400 euro. Veebruaris müüb ta vara teenides sellega 12 000 eurot ning juunis saab dividende summas 3000 eurot. See rohkem kui kahekordistab isiku aastast sissetulekut – 27 000 euro juures ei ole maksuvabastust ette nähtud. Peale selle tuleb näitealusel isikul vara müügist saadud tulult maksta tulumaksu, kui see ei ole kasutatav peamise elukohana ($12000 \times 20\% = 2400$ eurot). Juba novembriks on isiku aastane maksuvaba tulu

tegelikult kasutatud sõltuvalt ootamatutest tuludest dividendide ja vara müügi näol. Seetõttu tuleb isikul kogu aasta vältel rakendatud maksuvabastuse pealt tulumaksu juurde maksta summas 1200 eurot.

Niisamuti on palju kõlapinda saanud pensionäride tulu maksustamine. Olgu öeldud, et kõik pensionid maksustatakse tulumaksuga (nt vanaduspension, töövõimetuspension, ennetähtaegne vanaduspension jm). Eeskätt käib maksuvaba tulu muudatus just töötavate pensionäride või eripensioni saajate kohta, kelle kogutulu kuus ületab 1200 euro piiri. Jõukamate pensionäride kaotus on 83,20 eurot kuus, kui nende kuine sissetulek on suurem kui 2100 eurot. Täiendava maksuvabastuse kaotamisega pensionile koheldakse neid teiste tulusaajatega võrdsetel alustel ehk pension on üks tululiikidest, millele kohaldub üldine tulumaksuvaba miinimum. Pensionäride tulu maksustamist aastal 2018 illustreerib allolev tabel nr 1.

Tabel 1. Pensionäride tulu maksustamine 2017. vs. 2018. aastal (eurodes)

		Tavapensionär	Töötav pensionär A		Töötav pensionär B	
		Pension	Töötasu	Pension	Töötasu	Pension
2017	Brutosissetulek kuus	500	450	300	1600	500
	Maksuvaba tulu	180	180	–	180	–
	Täiendav maksuvabastus	236	–	236	–	236
	Tulumaks 20%	16,80	54	12,80	284	52,80
	Netosissetulek kuus	483,20	683,20		1763,20	
2018	Brutosissetulek kuus	500	450	300	1600	500
	Maksuvaba tulu	500	200	300	–	–
	Täiendav maksuvabastus	–	–	–	–	–
	Tulumaks 20%	–	50	–	320	100
	Netosissetulek kuus	500	700		1680	
Netosissetuleku muutus 2017 vs. 2018		+16,80	+16,80		–83,20	

Allikas: autori koostatud

Märkused:

1. Arvutustes ei ole arvestatud töötaja töötuskindlustusmaksu ega kogumispensionimaksu.

Tavapensionäride jaoks ehk kes tööle ei käi ja muid tulusid ei oma, ei muutu sisuliselt uue süsteemi puhul midagi ehk nendele rakendub üldine maksuvaba tulu määr 500 eurot automaatselt, kui varasemalt on maksuvaba tulu avaldus Sotsiaalkindlustusametile juba esitatud. Selle tagajärjel on nende kuine kättesaadav summa suurem 16,80 euro võrra nagu nähtub eelnevast tabelist.

Töötav pensionär, kelle töötasu ja pension mõlemad on alla 500 euro kuus, saab esitada maksuvaba tulu arvestamise avalduse kindlas summas nii Sotsiaalkindlustusametile kui tööandjale. Selline muudatus puudutab ca 55 000 inimest ja eesmärgiks on, et maksuvabastus hakkaks kehtima koheselt, mitte ei tekiks tuludeklaratsioonis enamakstud tulumaksu tagastust (Sotsiaalmaksuseaduse... 2017).

Antud näite puhul (vt Tabel 1) on töötav pensionär A esitanud 2018. a maksuvaba tulu arvestamise avalduse tööandjale summas 200 eurot ning Sotsiaalkindlustusametile 300 eurot. St et kogu ettenähtud maksuvabastus saab sel juhul kasutatud. Tema netosissetulek suureneb 16,80 euro võrra. Nagu eelnevast selgub, siis töötav pensionär saab maksuvaba tulu jagada Sotsiaalkindlustusameti ja tööandja juures 500 euro ulatuses. Kui inimene rakendab maksuvabastust kogusummas pensionilt, tuleb töötasu kogusummas maksustada ja vastupidi.

Jõukam töötav pensionär B kogu brutosissetulek kuus on 2100 eurot. Vana süsteemi alusel saab ta ühes kuus rakendada üldist maksuvaba tulu 180 eurot ja täiendavat maksuvaba tulu pensionile 236 eurot, mis teeb tema netosissetulekuks 1763,20 eurot. Uue süsteemi kohaselt temale üldist maksuvabastust rakendada ei saa ning täiendav maksuvabastus pensionitele samuti ei kehti, mille tõttu tema netosissetulek väheneb 83,20 euro võrra.

Tegelikkuses jääb ligi 98% Sotsiaalkindlustusameti poolt makstavatest hüvitistest (pension, vanemahüvitis, kahjuhüvitis) alla 1200 euro piiri (Luts 2017). St et enamikul hüvitise saajatest on võimalik rakendada maksuvabastust 500 eurot, kui ei teki aasta jooksul muid tulusid.

Aastatulu hulka arvatakse ka väljamakset pensioni kolmandast sambast. Kui kogu pensioni väljamakse aasta jooksul on suurem kui 25 200 eurot, siis maksuvaba tulu on null. Praeguseeni on kõige potentsiaalsemad kolmandasse sambasse investeerijad need inimesed, kelle sissetulek jääb vahemikku 1200-2100 eurot kuus (Pott 2017). Nüüdsest hakkab selles palgavahemikus maksuvaba tulu langema, mis võib vähendada huvi kolmandasse sambasse pensioni kogumiseks.

Seni sai III sambast väljamakset teha teatud tingimustel 10%-lise tulumaksumääraga. Nüüdsest kogutud vabatahtliku pensioni ühekordse väljamakse puhul, kui see ületab üksi või koos muude sissetulekutega 25 200 eurot aastas, see sisuliselt enam ei kehti (*Ibid.*), kuna lisaks pensioni väljamakselt tuleb tasuda ka vähem makstud tulumaks. Nagu juba öeldud, on igal juhul oluline läbi mõelda kogu aasta jooksul saadaolevad tulud ning neid võimalusel planeerida vältimaks suuremat maksukohustust.

2018. aastast tõuseb töötasu alammäär 500 euroni kuus ehk neil isikutel on võimalik kasutada kogu maksuvaba miinimumi täismahus, kui ei ole muid tulusid. St et neil tulumaksukohustust ei ole ehk tuludeklaratsiooni esitades ei ole neil midagi tagasi saada. Nt ei saa nad maha arvata laste koolituskulusid, kingitusi, annetusi jm mahaarvamisi, kuna maksustamisperioodi jooksul ei ole nad tulumaksu tasunud.

Üheks võimalikuks negatiivseks mõjuks madalapalgalistele on palgakasvu pidurdumine. Autor on seisukohal, et selliste töötajate puhul võib väheneda tööandjal surve brutopalka tõstmiseks, kuna maksuvaba miinimumi arvelt netotöötasu tõuseb. Tööandja võib leida, et see peaks vähendama töötajate palgakasvu ootusi. Seni oli suurim palgatõus toimunud just palgaskaala alumises pooles (Elmik 2017). Lähtudes aga 2017. a majandusprognosist peaks keskmine palk jõudsalt edasi kasvama, kuid 2018. aastal palgakasv aeglustub seoses tulumaksureformiga võrreldes 2017. aasta palgakasvuga.

Seevastu kõrgemalt tasustatud töötajad võivad otsida uusi töökohti, kus makstakse suuremat palka. Tingituna asjaolust, et maksureformi jõustudes nende maksukoormus kasvab ning netopalk väheneb, mida tööandjal on võimalik hüvitada brutopalka tõstes. Viimasel juhul võib see tööandjatele tähendada suuremat palgasurvet võrreldes madalapalgaliste töötajatega, kuid üldjuhul on kõrgepalgalistel ametikohtadel töötajad ka rohkem hinnatud.

Maksuvaba tulu arvestuse raskendavaks asjaoluks on ka töövormide paindlikemaks muutumine. Aina rohkem inimesi töötavad mitmel töökohal korraga ning neil ei ole fikseeritud kuupalka. Kõrvaltööga hõivatute arv on 2010.-2016. a kasvanud 21% (Eesti Statistikaamet, tabel TT235). Paljudel juhtudel võidakse töötasu maksta tunnitasu alusel ning lisaks preemiaid, lisatasu, tulemustasu jms. Pidevalt muutuv sissetulek kohustab maksuvaba miinimumi korduvaks ümberarvutamiseks, et õiget summat rakendada.

Avaldust maksuvaba tulu arvestamiseks väiksemas summas või üldse mittearvestamiseks võib muuta kord kuus, kuigi soovitatav on avaldus teha terveks aastaks (Maksuvaba... 2017). Kuigi on tagatud võimalus igakuiselt maksuvaba tulu arvestamise avaldust muuta, siis märgatavalt tõstab see raamatupidajate töökoormust. On suur tõenäosus, et kuupõhine maksuvaba tulu arvestus võib minna valeks, eelkõige uue süsteemiga kaasnevate arvukate erisuste tõttu. Lõplik maksuvaba tulu summa leitakse tuludeklaratsioonis.

Autor leiab, et uus diferentseeritud maksuvaba tulu süsteem on tekitanud paljudes inimestes segadust ning on tavainimeste jaoks keeruline. Eeskätt juba seetõttu, et nüüdsest tuleb hakata igal tulusaajal ette mõtlema oma aastatulu suurus, millest tulenevalt saab rakendada vastavat maksuvaba tulu summat. Varasemalt peitus tulumaksuvabastuse süsteemi lihtsus selles, et kõigile rakendati samas suuruses üldist maksuvaba tulu ning füüsiline isik ei pidanud arvutama maksuvaba miinimumi sõltuvalt tulu suurusest. Inimesed peavad nüüdsest enam oma rahaasjad läbi mõtlema, et vältida soovimatut tulumaksu juurdemaksmise kohustust, millel varasemalt nii suurt rõhku ei olnud.

Suur surve ja töökoormuse kasv lasub raamatupidajatel, kes peavad oskama kiirelt pidevate maksumuutustega kohaneda, sest tõenäoliselt pöörduvad töötajad ja ettevõtte juhid maksualase nõu saamiseks just raamatupidajate poole. On oluline, et edaspidi teeksid raamatupidajad, töötajad ja tööandjad tihedat koostööd. Seda selleks, et leida optimaalseim lahendus maksuvaba tulu arvestamiseks ja vähendada palgaarvestusega kaasnevat ajakulu.

Leidub neid, kes uuest süsteemist võivad rahaliselt kaotada, aga kindlasti abistab see suurt osa Eesti inimestest – madalat ja keskmist palka saavaid töötajaid. Vastukaaluks aga ei pruugi olla mõistetav, miks kõrgemapalgaliste maksukoormust veelgi raskendatakse. Juba eelnevat süsteemi rakendades, kus tulumaksumäär oli 20% ja maksuvaba miinimum kõigil võrdselt 180 eurot kuus, lasus kõrgemapalgalistel suurem maksukoormus.

2.2. Tulumaksureformi mõju äriühingutele ja nende maksukoormusele

Käesoleva peatüki keskmeks on toetada ettevõtteid puudutavate maksumuudatuste sisu praktiliste näidetega ja prognoosida maksumuudatuste mõju äriühingu seisukohast ning anda hinnang. Eeskätt uuritakse, millist mõju avaldab ettevõtte maksukoormusele dividendide maksumäära alandamine. Peale selle selgitatakse välja ettevõtte valduses olevate sõiduautode kilovatipõhisele arvestusele ülemineku mõju tööandja maksukuludele. Viimaks käsitletakse töötajate transpordi ja majutusega seotud kulutuste maksuleevenduse mõju tööandja, aga ka töötaja jaoks.

2.2.1. Dividendide maksumäära alandamine

TuMS § 4 lg 5 kohaselt on dividendide tulumaksu soodusmääraks 14% ainult juhul, kui dividendide makstakse teisele äriühingule. Äriühingute tulumaksukohustus arvutatakse dividendi või kasumieraldise netosummalt, mistõttu tuleb soodusmäära rakendades maksustatav summa jagada arvuga 0,86 ja seejärel korrutada 14%-ga. Soodusmäära arvestusse ei kaasata vabastusmeetodi alusel mittemaksustatavat kasumit (s.o topeltemaksustamise vältimine).

Ebastabiilselt jaotatud kasum maksustatakse siiski 20% määraga ning ka 2018. a makstud dividendide maksustamine toimub veel vana seaduse järgi. Soodusmäära 14% saab 2019. aastal rakendada 1/3-le 2018. a kasumijaotisele ning 2020. aastal 1/3-le 2018. ja 2019. a kasumijaotisele, millelt residendist äriühing on tasunud tulumaksu (TuMS § 61 lg 53).

Nagu eelnevalt öeldud, maksustatakse Eesti äriühingu väljamakstavaid dividendide füüsilisele isikule 7% tulumaksumääraga, kui selle aluseks olev kasumiosa on maksustatud 14% soodusmaksumääraga. Tulumaks tuleb kinni pidada väljamaksja poolt. St et sellisel viisil jaotatud kasum maksustatakse füüsilise isiku ja äriühingu dividendisaaja tasandil. Lihtsustatud näitena toimib süsteem järgmiselt: 14%-list maksumäära saab rakendada, kui üks ettevõtte jagab teisele ettevõttele regulaarseid dividendide. Kui aga viimane jaotab kasumit edasi füüsilisele isikule, tuleb jaotatud kasumilt täiendavalt kinni pidada 7% tulumaksu.

7%-line täiendav määr kehtestati, et hoida dividendide summeeritud maksukohustus 20% juures. Seda põhjusel, et vältida inimestes lisamotivatsiooni tekitamist nn dividendipalga maksmiseks, kuna selle maksumäär on soodsam kui palga maksustamisel (Tulumaksuseaduse..., 10). Näiteks võib tuua situatsiooni, kus äriühingu juhatuse liige ja omanik on üks isik, kellele makstakse juhatuse liikme tasu ja ka dividendide. Üks viis soodusmäära ärakasutamiseks oleks olnud maksta juhatuse liikmele miinimumtasu, kuid selle võrra suuremas mahus dividendide, kuna viimaste maksumäär oleks oluliselt väiksem (20% asemel 14%), kui täiendavat 7%-list määra poleks kehtestatud.

Kasumit võib jaotada aastas korra või mitu korda – maksumäär 14% kohaldub kogu aasta jooksul jaotatud kasumile kokku (Tulumaksuseaduse..., 26). Samas tuleb arvestada järgneva asjaoluga: näiteks, kui äriühing jagab kasumit paaril esimesel kuul eelneva kolme aasta keskmisest summast vähem või selle piires, saab kohaldada soodusmaksumäära. Jaotades aga viiendal kuul kasumit suuremas summas kui eelneva kolme aasta keskmine summa, siis rakendub koheselt maksumäär

20%. Sõltuvalt eelnevast võib tulevikus ette tulla situatsioone, kus üks osa jaotatavast kasumist maksustatakse äriühingu tasandil 14% määraga, teine osa 20%-ga ning osa kasumist on maksuvaba vabastusmeetodi alusel (s.o topeltmaksustamise vältimine). Lisaks ka füüsilise isiku tasandil kinnipeetav tulumaks 7%. Kinnipeetav tulumaks on 0%, kui äriühingu jaotatud kasum on maksustatud 20%-ga.

Järgnevalt toob autor välja erinevused dividendide maksustamisel vana süsteemi järgi ehk 2017. a ning 2018. a soodusmäära rakendades. Võrdluse ilmestamiseks toob autor näite äriühingust, millel on kaks osanikku: 1 juriidiline isik (osalus 50%) ja 1 füüsiline isik (osalus 50%). Mõlemad osanikud on Eesti residendid ning maksuvabastusi jaotatavale kasumile ei kohaldata ehk kogu jaotatav kasum kuulub maksustamisele. Näites on aluseks, et nelja aasta jooksul jaotatud netodividend on kokku 100 000 eurot. Eesmärk on näidata, millist mõju avaldab tulumaksukohustusele kasumi regulaarne või ebaregulaarne jaotamine.

Tabel 2. Kasumi regulaarne ja ebaregulaarne jaotamine 2017. aastal kehtiva seaduse alusel aastatel 2018-2021 (eurodes)

		Vana süsteem, 2017. a	
		Regulaarne	Ebaregulaarne
2018. a	Netodividend	25 000	50 000
	Tulumaksu määr (20/80)	6250	12 500
2019. a	Netodividend	25 000	–
	Tulumaksu määr (20/80)	6250	–
2020. a	Netodividend	25 000	50 000
	Tulumaksu määr (20/80)	6250	12 500
2021. a	Netodividend	25 000	–
	Tulumaksu määr (20/80)	6250	–
Kokku	Netodividend	100 000	100 000
	Maksukohustus	25 000	25 000
Maksukohustuse muutus		0	

Allikas: autori koostatud

Tabeli nr 2 kohaselt ei avalda 2017. aasta seaduste kohaselt kasumi ebaregulaarne või regulaarne jaotamine mõju netodividendi suurusele ega tulumaksukohustusele. Mõlemil juhul maksustatakse jaotatud kasum 20%-ga ehk tulumaks leitakse netodividendi korrutamisel 20/80-ga. Seega kokkuvõttes tulumaksukohustus ei muutu sõltumata kasumi jaotamise stabiilsusest.

Järgnevalt võrdleb autor kahte olukorda kasumi jaotamisel perioodil 2018 kuni 2021 sõltuvalt dividendi maksumäära alandamisest. Esimesel juhul toimub ettevõtte kasumi jaotus igal aastal regulaarselt, 25 000 eurot aastas. Teisel juhul on toodud võrdluseks, kui dividendide jaotamine toimuks ebaregulaarselt. Nii nagu aastal 2017 on ka siin mõlemil juhul aluseks võetud, et nelja aasta peale kokku jaotab äriühing kasumit 100 000 eurot.

Et selgemalt eristada dividendide jaotamist äriühingu ja füüsilise isiku tasandil, tegi autor selleks kaks eraldi tabelit (vt Tabel nr 3 ja 4), kuna seadusemuudatus on loodud soosimaks kasumijaotamist just äriühingutele. Tabelis nr 3 ei ole kaasatud füüsilisest isikust osanikku uurimaks tulumaksukohustust juhul, kui kasumijaotamine toimuks ainult äriühingu tasandil. Tabelis nr 4 arvestatakse kasumijaotamisel ka füüsilisest isikust osaniku olemasolu. Lisas nr 2 leidub täiendav joonis selgitamiseks regulaarsete dividendide maksustamist tabelis nr 3 ja 4.

Tabel 3. Kasumi regulaarne ja ebaregulaarne jaotamine rakendades soodusmaksumäära 14% äriühingu tasandil aastatel 2018-2021 (eurodes)

		Uus süsteem, 2018. a	
		Regulaarne	Ebaregulaarne
2018. a	Netodividend	25 000	50 000
	Tulumaksu määr (14/86)	–	–
	Tulumaksu määr (20/80)	6250	12 500
2019. a	Netodividend	25 000	–
	Tulumaksu määr (14/86)	1357	–
	Tulumaksu määr (20/80)	4167	–
2020. a	Netodividend	25 000	50 000
	Tulumaksu määr (14/86)	2713	–
	Tulumaksu määr (20/80)	2083	12 500
2021. a	Netodividend	25 000	–
	Tulumaksu määr (14/86)	4070	–
	Tulumaksu määr (20/80)	–	–
Kokku	Netodividend	100 000	100 000
	Tulumaksu määr (14/86)	8140	–
	Tulumaksu määr (20/80)	12 500	25 000
Maksukohustus kokku		20 640	25 000
Maksukohustuse muutus			–4360

Allikas: autori koostatud

Märkused:

1. Tabelis on kõik arvvaartused ümardatud täisarvudeni.

Järgnevaga selgitab autor tabeli nr 3 sisu ja arvutuskäiku. Maksumuudatus 2018. aastal jaotatud kasumile mõju ei avalda ehk tulumaksukohustus ei muutu võrreldes 2017. a kehtinud seadusega.

2019. a on ettevõttel võimalik rakendada 14% soodusmäära ainult 1/3-le 2018. a maksustatud kasumile ehk $25000/3 = 8333$ eurole ning maksukohustuseks kujuneb $8333 \times (14/86) = 1357$ eurot. Ülejäänud kasumijaotis ($25000 - 8333 = 16667$) maksustatakse 20%-ga ehk maksukohustus on $16667 \times (20/80) = 4167$ eurot.

2020. a kehtib eelneva aastaga üldjoontes sama loogika. Ainuke vahe on, et 14% määra saab rakendada 1/3-le 2018. ja 2019. a maksustatavale kasumile ehk $50000/3 = 16667$ eurole. Maksukohustuseks kujuneb $16667 \times (14/86) = 2713$ eurot. Selle võrra väheneb 20%-ga maksustatava kasumi osakaal ($25000 - 16667 = 8333$) ning maksukohustus on seega 2083 eurot.

Aastal 2021 saab juba kogu jaotatavale kasumile ehk 25 000 eurole kohaldada 14% soodusmäära, kuna antud näite puhul on see võrdne kolme eelneva aasta keskmise kasumijaotisega. Seetõttu kujuneb maksukohustuseks $25000 \times (14/86) = 4070$ eurot ning 20%-ga maksustatavat kasumit ei ole.

Võrdluseks ebaregulaarse kasumi jaotamisega, kus nii 2018. kui 2020. a jaotatakse dividende summas 50 000 eurot, kujuneb maksukohustuseks 12 500 eurot ehk võrreldaval perioodil kokku 25 000 eurot. Regulaarsel kasumijaotamisel oleks maksukohustus nelja aasta peale kokku 20 640 eurot. Tabelist nr 3 selgub, et näitealusel äriühingul on regulaarse dividendi jaotamisega võimalik aastatel 2018-2021 maksukohustust vähendada 4360 euro võrra, kui kasumijaotamine toimub ainult äriühingu tasandil.

Tabelist nr 4 nähtub, kuidas mõjutab äriühingu tulumaksukohustust täiendav tulumaksu kinnipidamine füüsilise isiku tasandil ehk kui kasumit jaotatakse lisaks äriühingule ka eraisikule. Eelpool leidis autor, et 2019. a on 14%-ga maksustatav kasum 8333 eurot. Kuna eraisiku osalus on 50% koguosalusest, siis kinnipeetava tulumaksu leidmiseks tuleb 8333 eurot enne jagada kahega ehk kinnipeetav tulumaks leitakse järgmiselt: $(8333/2) \times 7\% = 292$ eurot. Tulumaksu ei peeta kinni 20%-ga maksustatavalt kasumilt.

Tabel 4. Kasumi regulaarne ja ebaregulaarne jaotamine rakendades soodusmaksumäära 14% äriühingu ja füüsilise isiku tasandil aastatel 2018-2021 (eurodes)

		Uus süsteem, 2018. a	
		Regulaarne	Ebaregulaarne
2018. a	Netodividend	25 000	50 000
	Tulumaksu määr (14/86)	–	–
	Kinnipeetav tulumaks 7%	–	–
	Tulumaksu määr (20/80)	6250	12 500
2019. a	Netodividend	25 000	–
	Tulumaksu määr (14/86)	1357	–
	Kinnipeetav tulumaks 7%	292	–
	Tulumaksu määr (20/80)	4167	–
2020. a	Netodividend	25 000	50 000
	Tulumaksu määr (14/86)	2713	–
	Kinnipeetav tulumaks 7%	583	–
	Tulumaksu määr (20/80)	2083	12 500
2021. a	Netodividend	25 000	–
	Tulumaksu määr (14/86)	4070	–
	Kinnipeetav tulumaks 7%	875	–
	Tulumaksu määr (20/80)	–	–
Kokku	Netodividend	100 000	100 000
	Tulumaksu määr (14/86)	8140	–
	Kinnipeetav tulumaks 7%	1750	–
	Tulumaksu määr (20/80)	12 500	25 000
Maksudohustus kokku		22 390	25 000
Maksudohustuse muutus			–2610

Allikas: autori koostatud

Märkused:

1. Tabelis on kõik arvvaartused ümardatud täisarvudeni.

2020. ja 2021. a füüsilisele isikule jaotatavalt dividendilt leitakse kinnipeetav tulumaks lähtudes samast loogikast, mis 2019. aastalgi. 2020. a kinnipeetav tulumaks on $(16667/2) \times 7\% = 583$ eurot ning 2021. a kujuneb selleks $(25000/2) \times 7\% = 875$ eurot. Seega teeb aastatel 2018-2021 regulaarsel dividendi jaotamisel maksudohustuseks 22 390 ehk 2610 eurot vähem võrreldes ebaregulaarse kasumijaotamisega.

Eelnevast saab järeldada, et regulaarselt kasumit jaotades ning soodusmäära rakendades ettevõtte tulumaksudohustus väheneb. Võrreldes tabelit 3 ja 4 on selgelt näha, et äriühingu maksukoormus väheneb pea kaks korda rohkem jaotades regulaarselt kasumit vaid äriühingu tasandil, kuna siis

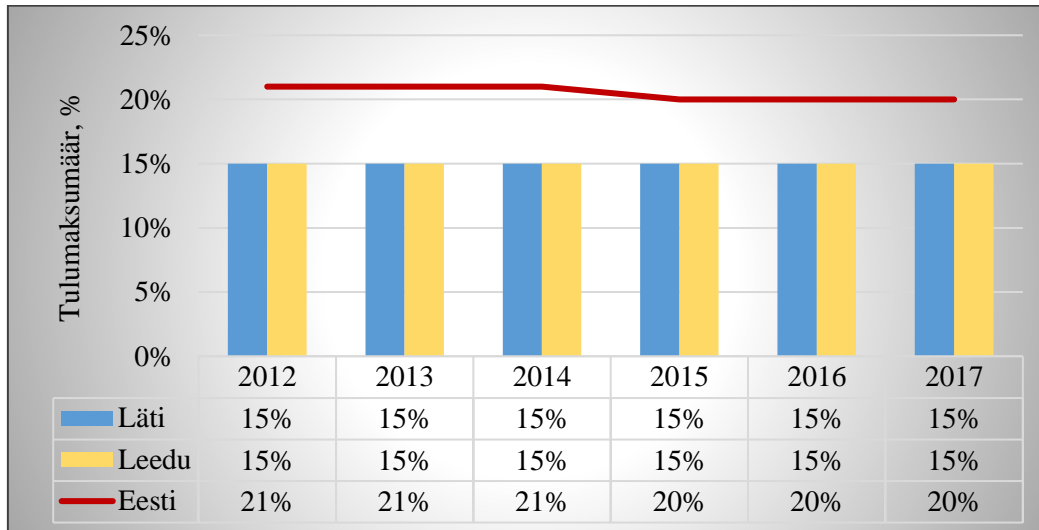
rakendub 14%-line soodusmäär ning täiendavalt tulumaksu kinni pidada ei tule. Dividendide maksmisel eraisikule kinnipeetava tulumaksu summa aastate lõikes kasvab, mis tõstab äriühingu maksukoormust.

Kasumi ebaregulaarsel jaotusel on tulumaksukohustus nelja aasta kogusummas 2610 euro võrra suurem lähtudes tabelist nr 4, kus dividendide makstakse nii juriidilisele kui füüsilisele isikule. Kuigi äriühingu tasandil ja füüsilisele isikule jaotatud kasumi tulumaksukohustus summeerituna peaks olema 20%, siis näitest selgub, et siiski väike vahe maksukoormusel esineb. Seda põhjustab asjaolu, et eraisikule kuulus 50% äriühingu osalusest, mistõttu tuli tulumaks kinni pidada vaid poolelt 14%-ga maksustatavast kasumist. Makstes dividendid kogusummas füüsilisele isikule edasi, siis tulumaksukohustus jääb 20% tasemele.

Kuigi füüsilisest isikust dividendisaaja maksukoormus ei muutu, siis kahju saab dividendide maksumuudatusest pigem just tema. Esiteks on eraisikute kättesaadav dividend väiksem, kuna nende puhul tuleb tulumaks jaotatud kasumilt kinni pidada, kui äriühingute puhul toimub arvestus vastupidiselt – netodividendile arvestatakse tulumaks juurde. Lisaks võib siin ilmned ka negatiivne seos uue maksuvaba tulu süsteemiga, sest nii välismaalt kui Eestist saadud dividend läheb seadusemuudatuse kohaselt isikliku tulu arvestusse. See võib inimese tulu viia nii palju üles, et maksuvaba tulu rakendada ei saagi või teisel juhul tuleb tulumaksu tuludeklaratsiooniga juurde maksta.

Samas on madalama maksumäära kehtestamise keskmes ikkagi ettevõtted. Maksumuudatuse eesmärk on ergutada just Eestis teenitud kasumi jaotamist ning kui teha seda stabiilselt läbi aastate tagaks see väiksema tulumaksukohustuse. See võib ärimaailmas tõsta Eesti atraktiivsemasse positsiooni investeringute tegemiseks, mis mõjuks positiivselt riigi majandusele. Nii on näiteks Swedbank juba teavitanud oma dividendipoliitika muudatustest. Kui varem kuulus nende kasumist vaid 60% jaotamisele ja ülejäänud koguti reservi, siis sõltuvalt maksumuudatustest makstakse nüüdsest kogu Eestis teenitud kasum dividendidena välja (Peterson 2017).

Eelnevast lähtudes võib see olla motiveerivaks asjaoluks ettevõtjatele hindamaks oma dividendipoliitikat, kuna 14%-ne määr on peaaegu et kolmandiku võrra madalam kui senine (Tulumaksuseaduse..., 11). See pakub konkurentsi teiste Baltimaade kõrval, kus nii Lätis kui Leedus on maksumäär mitmeid aastaid püsinud 15% juures (vt Joonis 4).

Joonis 4. Balti riikide tulumaksumäära võrdlus aastatel 2012 kuni 2017 (protsentides)

Allikas: List of Countries... (2017), autori koostatud

Uue süsteemi loogikast lähtudes saab järeldada, et mida sagedamini jaotab ettevõtte kasumit, seda suurem mõju on soodusmaksumääral. Kui ettevõttes on vastu võetud otsus kasumi mittejagamiseks, siis maksumäära muudatus mõju ei avalda. Samas investeerisid ettevõtted 2017. aasta esimeses pooles 27% rohkem kui aasta varem samal ajal (Ettevõtlussektori kasum... 2017), mis võib oluliselt mõjutada kasumijaotamist, kuna ressursid on pigem suunatud investeringutesse. Seega võib ilmned olukord, kus ettevõtjad peavad valima, kas investeerida või maksta regulaarseid dividende, et saavutada tulevikus soodsam maksumäär.

Autori leiab, et on positiivne, kui seadusemuudatus seoses dividendide maksustamisega aitab välisinvesteeringuid ligi meelitada. Stabiilse dividendipoliitika puhul muutub kasumijaotamine odavamaks, kui seda tehakse vaid äriühingute tasemel. Seevastu avaldub eraisikust dividendisaajale pigem negatiivne mõju, kuna tema kättesaadav dividend väheneb, kui 14%-ga maksustatud kasumilt peetakse täiendavalt kinni 7% maksu. Samuti muutub arvestus keerulisemaks, kuna tuleb eristada erineva maksumääraga maksustatud dividende. Kindlasti leidub ettevõtteid, keda maksumäära alandamine motiveerib nüüdsest stabiilsemalt kasumit jaotama, kuid on ka neid, kelle dividendipoliitikat antud muudatus ei mõjuta.

2.2.2. Ettevõtte sõiduautode erisoodustussüsteemi lihtsustumine

Boonuseks ettevõtjatele on ka ettevõtte sõiduautode erisoodustussüsteemi lihtsustumine. 2018. aastast hakkab kehtima kilovatipõhine süsteem erisoodustuse arvutamiseks ettevõtte valduses olevate autode kasutamisel erasõitudeks ehk ettevõtlusega mitteseotud tegevusteks. 2017. ja 2018. aasta erisoodustussüsteemi võrdlemiseks genereerib töö autor alljärgnevalt näite, kus tööandja on kolmele töötajale andnud võimaluse kasutada tööandja valduses olevat sõiduautot. Alljärgnevalt selgitab autor tabelite nr 5 kuni 10 sisu.

Tabel 5. Töötaja A ettevõtte sõiduauto kasutamise erisoodustushind ühes kuus erasõitudel 2017. a (eurodes)

2017. a	Töötaja A
Erisoodustuse hind	256,00
Tulumaksu määr (20/80)	64,00
SM (33%)	105,60
Maksukohustus	169,60

Allikas: autori koostatud

Kuna töötaja A sõidupäevikut erasõitude kohta ei pea, siis temale kohaldub erisoodustuse ülempiir 256 eurot, millelt tööandja tasub tulumaksu ja sotsiaalmaksu (vt Tabel 5). Maksukohustuseks 2017. a on sel juhul 169,60 eurot kuus. 2018. aastast on oluline välja selgitada auto võimsus ning vanus. Antud töötaja kasutada oleva tööandja sõiduauto võimsus on 121 kW ning vanus 3 aastat. Erisoodustuse hinna määramise aluseks on 1,96 €/kW ning erisoodustuseks kujuneb 237,16 eurot (vt Tabel 6). Tööandja maksukohustus sellisel juhul 2018. a väheneb 12,48 euro võrra olles 157,12 eurot kuus.

Tabel 6. Töötaja A ettevõtte sõiduauto kasutamise erisoodustushind ühes kuus erasõitudel 2018. a (eurodes)

2018. a	Töötaja A
Võimsus (kW)	121,00
Määr (€/kW)	1,96
Erisoodustuse hind	237,16
Tulumaksu määr (20/80)	59,29
Sotsiaalmaks (33%)	97,83
Maksukohustus	157,12
Maksukohustuse muutus 2017 vs. 2018	12,48

Allikas: autori koostatud

Töötaja B teeb erasõite keskmiselt 750 km kuus ning ta tasub tööandjale erasõitude eest 0,20 €/km (auto on 7 aastat vana) ehk 150 eurot. Sellest tulenevalt erisoodustust ei teki ja tööandja makse tasuma ei pea (vt Tabel 7).

Tabel 7. Töötaja B ettevõtte sõiduauto kasutamise erisoodustushind ühes kuus erasõitudel 2017. a (eurodes)

2017. a	Töötaja B
Erasõidud (km)	750,00
Määr (€/km)	0,20
Erisoodustuse hind	150,00
Maksukohustus	0,00

Allikas: autori koostatud

Maksumuudatuse kohaselt tekib tööandjal maksukohustus, kuna kilomeetripõhine arvestus kaotatakse ning erisoodustus sõltub auto võimsusest, mis töötaja B puhul on 90 kW ning hinna määramise alus 1,47 €/kW sõltuvalt auto vanusest. Erisoodustuse hind on 132,30 eurot ning tööandja kuine maksukohustus kasvab võrreldes eelmise aastaga 87,65 euro võrra (vt Tabel 8).

Tabel 8. Töötaja B ettevõtte sõiduauto kasutamise erisoodustushind ühes kuus erasõitudel 2018. a (eurodes)

2018. a	Töötaja B
Võimsus (kW)	90,00
Määr (€/kW)	1,47
Erisoodustuse hind	132,30
Tulumaksu määr (20/80)	33,08
Sotsiaalmaks (33%)	54,57
Maksukohustus	87,65
Maksukohustuse muutus 2017 vs. 2018	+87,65

Allikas: autori koostatud

Töötaja C kasutuses on kõige võimsam tööandja valduses olev auto. Erasõitude kohta peab töötaja arvestust ning neid on kuus keskmiselt 1000 km ja kuna auto on aastavanune, siis erisoodustushinna aluseks on 0,30 €/km ehk arvutatud hinnaks on 300 eurot. Kuivõrd

erisoodustuse ülempiiriks on 256 eurot, siis loetakse see erisoodustuse hinnaks ning tööandjale tekib maksukohustus 169,60 eurot kuus (vt Tabel 9).

Tabel 9. Töötaja C ettevõtte sõiduauto kasutamise erisoodustushind ühes kuus erasõitudel 2017. a (eurodes)

2017. a	Töötaja C
Erasõidud (km)	1000,00
Määr (€/km)	0,30
Erisoodustuse arvatud hind	300,00
Erisoodustuse hind	256,00
Tulumaksu määr (20/80)	64,00
Sotsiaalmaks (33%)	105,60
Maksukohustus	169,60

Allikas: autori koostatud

Seadusemuudatuse järgi tekib auto erisoodustuse hinnaks 484,12 eurot sõltuvalt auto võimsusest 247 kW ning määrast 1,96 €/kW. See tekitab tööandjale igakuise maksukohustuse 320,73 eurot, mis võrreldes eelmise aastaga on lausa 151,13 eurot kõrgem (vt Tabel 10).

Tabel 10. Töötaja C ettevõtte sõiduauto kasutamise erisoodustushind ühes kuus erasõitudel 2018. a (eurodes)

2018. a	Töötaja C
Võimsus (kW)	247,00
Määr (€/kW)	1,96
Erisoodustuse hind	484,12
Tulumaksu määr (20/80)	121,03
Sotsiaalmaks (33%)	199,70
Maksukohustus	320,73
Maksukohustuse muutus 2017 vs. 2018	+151,13

Allikas: autori koostatud

Uue süsteemi järgi töötajapoolne erasõitude hüvitamine ettevõtte sõiduauto kasutamisel erisoodustuse maksustamisele mõju enam ei avalda. Nüüd kehtib printsiip, kas tööandja võimaldab ettevõtte sõiduauto eratarbeks kasutamist. Kui tööandja võimaldab töötajale firmaauto kasutamist eranditult tööalasteks sõitudeks, tuleb selle kohta teha liiklusregistrisse märged ning vajadusel peab tööandja seda maksuhaldurile tõendama. Kuigi sõidupäeviku pidamine erasõitude eristamiseks

pole enam vajalik, siis võib seda siiski teha tõendamaks auto kasutamist ainult ettevõtluse tarbeks. Erisoodustust ei teki, kui tööandja suudab tõendada, et autot kasutatakse ainult töösõitudeks.

Seega võib öelda, et uus erisoodustussüsteem lähtub lihtsast põhimõttest: mida võimsam auto, seda suuremad kulud ning vastupidi. On selge, et võrreldes eelnevaga on erisoodustussüsteemi märgatavalt lihtsustatud ja autori arvates on see tegelikkuses ka õiglasem. Samuti kahandab sõidupäevikute kaotamine töö- ja erasõitude monitoorimiseks ettevõtjate ja tööandjate halduskoormust. Samas ei pruugi süsteemi lihtsustumine tähendada automaatselt maksukoormuse vähenemist tööandjatele.

Eelnevalt toodud näite puhul on 2017. a summaarseks maksukohustuseks 339,20 eurot kuus (vt Tabelid 5, 7, 9) ning võrreldaval aastal 565,50 eurot kuus (vt Tabelid 6, 8, 10) ehk maksumuudatusest tingituna tõuseb tööandja maksukohustus ligi 67%, mis puudutab konkreetselt segakasutuses olevate sõiduautode maksustamist. Uue erisoodustussüsteemi rakendumisel tuleb aastaseks maksukohustuseks antud näite puhul ligi 7000 eurot. Eriti väiksemate ettevõtete puhul on tegemist märkimisväärse summaga.

Üheks võimalikuks variandiks tööandja maksukohustuse vähendamiseks on vahetada võimsamad sõiduautod vähem võimsate vastu. Samuti on tööandjal võimalik muuta segakasutuses olevad autod vaid tööalaseks kasutamiseks või hüvitada hoopis töötaja isikliku autoga tehtud sõidud tööandja ettevõtluse tarbeks (maksuvaba 0,30 €/km, aga mitte rohkem kui 335 eurot kuus). Viimasel kahel juhul on oluline sõidupäeviku pidamine. Autor on seisukohal, et tööandjal on otstarbekam pigem hüvitada töötaja isikliku autoga tehtud töösõidud (töötaja isikliku auto olemasolul), kui võimaldada ettevõtte sõiduauto kasutamist eratarbeks ja tasuda võimsuspõhist erisoodustusmaksu. Eriti juhul, kui töösõite küll tehakse, kuid nende osatähtsus pole kuigi suur.

Tööandja sõiduautode erisoodustussüsteemi muutmise mõju on ettevõtete puhul erinev ja sõltub mitmetest teguritest – millised võimalused on tööandja varasemalt töötajatele loonud seoses sõiduauto kasutamisega ning kas ja kuidas neid võimalusi tingituna seadusemuudatusest reorganiseeritakse.

Lähtudes Maanteeameti andmetest on keskmine ettevõtte sõiduauto võimsus 114 kW ning suurem osa autodest jääb vahemikku 50-130 kW (Tulumaksuseaduse..., 39-40). Järelikult muutub soodsamaks nende tööandjate maksukoormus, kes praegu deklareerivad erisoodustust vastavalt

ülempiirile 256 eurot. Suurema võimsusega kui 130 kW (uute autode puhul) muutub erisoodustushind kõrgemaks kui praegune ülempiir.

Kahjustav asjaolu töötajale võib olla, et tööandja hakkab piirama ettevõtte sõiduauto kasutamist töötaja isiklikeks sõitudeks või hoopis vähendab viimase töötasu suurenenud maksukulu tõttu, kuid autor usub, et see on pigem ebatõenäoline.

2.2.3. Töötaja majutuse ja transpordi kulude maksustamine

Viimasteks analüüsitavateks seadusemuudatusteks ettevõtte seisukohast on majutuse ja transpordi kulude mittekäsitlemine erisoodustusena teatud tingimustel, mille eeldatavat mõju uurib autor antud alapeatükis. Nii majutus- kui transpordikulude katmine on tööandja jaoks võimalus, mitte aga kohustus.

Esmalt toob autor näite ettevõttest, kus kolm töötajat elab Eesti eripaigus, kuid töökoht asub Tartus. Seetõttu on tööandja võimaldanud neile majutuse töökoha lähedal, mis on otstarbekam, kui korraldada igapäevast transporti. On oluline märkida, et tööandjal on võimalik hüvitada majutuskulusid ka välismaalt tulevatele töötajatele, ainult et tegemist peab olema töölepinguga töötajatega, mitte juhatuse liikme või võlaõiguslepinguga töötajaga. Näitealune ettevõtte üürib kolme töötaja majutamiseks Tartu kesklinna lähisel korterit, mille igakuine kulu on 750 eurot.

Tabel 11. Töötajate majutuskulude katmise maksukohustus 2017. a (eurodes)

	2017. a
Majutuse kulu	750,00
Tulumaksu määr (20/80)	187,50
Sotsiaalmaks (33%)	309,38
Maksukohustus	496,88

Allikas: autori koostatud

Kuivõrd kehtiva seaduse järgi (TuMS § 48 lg 4) käsitletakse töötajate eluasemekulude täielikku või osalist katmist erisoodustusena, siis seadusemuudatuse kohaselt on võimalik maksuvabalt hüvitada 200 eurot inimese kohta, kui majutamine toimub Tallinnas või Tartus. Kuna majutatavaid töötajaid on toodud näites kolm, siis kokku saab maksuvabalt hüvitada 600 eurot. Tabelitest 11 ja 12 nähtub, et tööandja maksukohustus väheneb konkreetse situatsiooni puhul ligi 400 euro võrra.

Seega rahaline võit aastas on lausa 4770 eurot, mis on taas väiksemate ettevõtete jaoks oluline summa. Erisoodustusmaksu tuleb tasuda vaid 150 euro pealt varasema 750 euro asemel.

Tabel 12. Töötajate majutuskulude katmise maksukohustus 2018. a (eurodes)

	2018. a
Majutuse kulu	750,00
Maksuvabastus	600,00
Tulumaksu määr (20/80)	37,50
Sotsiaalmaks (33%)	61,88
Maksukohustus	99,38
Maksukohustuse muutus 2017 vs. 2018	-397,50
Aastane kokkuvõide	4770,00

Allikas: autori koostatud

Oluline faktor on selle juures ka, et majutatavale töötajale jääks alles tema peamine elukoht ehk maksuvabastus majutuskuludele kaob, kui töötaja peaks ajutisse elupaika (antud näite puhul korterisse Tartus) sisse kolima nt kogu perega. Majutamine peab olema seotud ettevõtlusega ning majutatava töötaja elukoht vähemalt 50 km kaugusel töökohast.

Autori seisukohast on töötajatele majutuse võimaldamine teatud tingimustel maksuvabalt ettevõtlust väga soosiv. Seeläbi on eespool mainitud eesmärk täiesti põhjendatud (vt ptk 1.3.4.) võib pineda töötajate ja tööandjate koostöö ning töötajad on töötamise perioodil tööandja jaoks paremini kättesaadavad. Tulemuseks kiirem infovahetus ning eeldatavasti kaasneb ka aja- ja rahakulu vähenemine võrreldes töötajate igapäevase töökohta transportimisega. Motiveeritumad töötajad mõjuvad hästi tööandja ettevõtlustegevusele, mis omakorda soodustab jällegi majandust.

Maksumuudatus aga ei tähenda, et tööandja oleks kohustatud soodustust pakkuma kõigile töötajatele. Soodustuse pakkumisel tööandja halduskoormus tõuseb, sest kõik asjaolud tuleb dokumenteerida ja vajadusel esitada tõendid maksuhaldurile (Tulumaksuseaduse..., 37). Suurim mõju avaldub neile ettevõtetele, kes kasutavad välisriigi või Eesti piires kaugemal elavaid töötajaid ja on otsustanud töötajate majutuskulud katta.

Lisaks majutusele on tööandjatel võimalik maksuvabalt hüvitada kulutused töötaja transpordi eest töö- ja elukoha vahel. Varasema seaduse kohaselt sai maksuvabalt hüvitada töötaja transporti

kodust tööle vaid juhul, kui teekond pole läbitav ühistranspordiga mõistliku aja- ja rahakuluga (TuMS § 48 lg 51).

Nüüdsest saab maksusoodustusega hüvitada kulutused töötaja transpordil elu- ja töökoha vahel. Tööandjal on võimalik korraldada ise transport vähemalt kaheksakohalise sõidukiga või bussiga ja seda maksuvabalt. Viimasel juhul pole oluline vahemaa töötaja elupaigast töökohani.

Nagu eespool öeldud, on tööandjal ka võimalus: a) anda töötajale ettevõtte valduses olev sõiduk, b) hüvitada töötaja isikliku sõidukiga kaasnevad kulutused, c) hüvitada töötaja transpordikulud kuludokumentide alusel olenemata, mis transpordivahendit kasutatakse. Kõigil juhul kehtib tingimus, et töötaja elukoht peab olema vähemalt 50 km kaugusel.

Tööandja sõiduautot kasutades kehtivad maksustamisel samad reeglid nagu eranditult töösõitudeks kasutatavate tööandja sõiduautode puhul – erisoodustust ei teki, kui töötajal pole võimalik liigelda töö ja kodu vahel ühistranspordiga mõistliku aja- ja rahakuluga. Sel juhul on transport ettevõtlusega seotud ja maksukohustust ei ole ning tööandjal tuleb seda vajadusel tõendada.

Kui töötaja kasutab isiklikku autot, siis tuleb juhendada isikliku sõiduauto kasutamise kulude hüvitamise korrast ehk maksuvabalt saab töösõite hüvitada kuni 335 eurot kuus. Sõltuvalt eespool mainitust tuleb sel juhul töötajal pidada sõidupäevikut töösõitude ülesmärkimiseks, kus tööalaste sõitude hulka arvatakse ka liiklemine töö- ja kodukoha vahel.

Näiteks on tööandjal võimalik korraldada samas paigas elavatele töötajatele transporti töökoha ja kodu vahel bussiga. Seejuures ei pea enam tõendama, kas sellega kaasneb aja- ja raharessursi kokkuhoid või mitte ehk bussiga korraldatud transport on igal juhul maksuvaba. See jällegi parendab töötajate kättesaadavust tööandja jaoks (paljude töötajate transport korraga), eeldatavasti kiirendab tööle jõudmise protsessi ning samal ajal ei tõuse tööandja maksukoormus. Ka siin kehtib tingimus, et seadusemuudatus kohaldub vaid töölepinguga töötajatele.

Tabel 13. Töötajate transpordikulude katmine 2017. a (eurodes)

	2017. a
Transpordi kulu	1000,00
Tulumaksu määr (20/80)	250,00
Sotsiaalmaks (33%)	412,50
Maksukohustus	662,50

Allikas: autori koostatud

Olukorras, kus tööandjal kulub igakuiselt töötajate transpordile 1000 eurot, on eelnevalt kehtinud seaduse kohaselt maksukohustuseks 662,50 eurot (vt Tabel 13). Kuna kõigi näitealuste töötajate elukoht asub rohkem kui 50 km kaugusel töökohast ning muud tingimused soodustuse rakendamiseks on täidetud (nt ei hüvitata transpordikuludid mugavuse eesmärgil), kohaldub transpordikulule maksuvabastus. Seega on tööandjal maksumuudatuse kohaselt igakuiselt võimalik säästa töötajate transpordikulult erisoodustusmaksudeks kulunud raha, mis teeb aasta lõikes antud näite puhul 7950 eurot (vt Tabel 14).

Tabel 14. Töötajate transpordikulude katmine 2018. a (eurodes)

	2018. a
Transpordi kulu	1000,00
Tulumaksu määr (20/80)	–
Sotsiaalmaks (33%)	–
Maksukohustus	–
Maksukohustuse muutus 2017 vs. 2018	–662,50
Aastane kokkuhoid	7950,00

Allikas: autori koostatud

Transpordi ja majutuse hüvitamise maksusoodustus mõjutab positiivselt nii töötajaid kui tööandjaid. Kuna nüüdsest leevendatakse tööandjate piiranguid töötajatele transpordi ja majutuse hüvitamiseks, võivad töötajad olla rohkem motiveeritud kodust kaugemal tööl käima. Otseselt puudutab see just väljaspool Tallinnat elavaid töötuid, keda Eesti Tööandjate Keskliidu (EKL) hinnangul on 21 000, kelle jaoks tööandja organiseeritud tasuta transport oleks usutavasti tööleidmist soosiv (Tulumaksuseaduse..., 38).

Samuti võimaldab see tööandjal värvata kõrgema kvalifikatsiooniga töötajaid ettevõtte asukohast kaugemalt juhul, kui seni on olnud takistuseks just transpordi hüvitamisega seotud kulud. Väheneb

nende tööandjate maksukoormus, kes varasemalt on juba hüvitanud töötajate transporti või majutuskulusid, kuid nüüd saavad teha seda soodsamatel tingimustel. Siinjuures ei ole transpordikulude maksuvaba hüvitamine põhjendatud, kui seda tehakse vaid mugavuse eesmärgil. Nt kui töötaja elu- ja töökoha vahel liikumiseks on tagatud nõuetekohane bussiühendus, kuid tööandja pakub tasuta mugavamalt transporti (nt auto), siis tuleb seda käsitleda erisoodustusena.

Nii nagu töötajate majutamisega, tuleb ka siin tööandjal asjakohaseid andmeid dokumenteerida ning vajadusel esitada need maksuhaldurile. Transpordi- ja majutuskulude maksustamise piirangute vähenemine võib avaldada mõju majanduskasvule, kui erasektoris luuakse soodsamad tingimused ettevõtlustegevuseks.

Autor leiab, et tegemist on reaalselt oluliste maksumuudatustega, kuivõrd Eestis on probleemkohaks kvalifitseeritud tööjõu ja paljudes piirkondades ühistranspordi puudus. Transpordi- ja majutuskulude maksuleevendus aitab kaasa tööjõu mobiilsusele ja uute töökohtade loomisele, eelkõige paikades, kus valitseb tööpuudus. Autori seisukohast on küll vähetõenäoline, kuid vajab märkimist, et kahjustav asjaolu töötajale võib esineda, kui tööandja peaks otsustama transpordikulud töötaja töötasust maha arvata.

KOKKUVÕTE

Juba mõnda aega on palju kõneainet pakkunud Eesti maksusüsteemis toimuvad muudatused. 2017. ja 2018. aastal hakkavad kehtima mitmed tulumaksuseadust puudutavad muudatused. Suuremahuline seaduste muutmine on tekitanud inimestes segadust, kuna neid muudatusi ei ole piisavalt selgitatud ning teadmatus tekitab inimestes hirmu.

2017. ja 2018. aasta maksumuudatuste peamine eesmärk on vähendada ebavõrdsust ühiskonnas ning töajõu maksukoormust. Eelkõige väljendub see maksuvaba tulu reformis, mis on taasiseseisvunud Eesti üks murrangulisematest maksupoliitilistest muudatustest. Kuivõrd varem paistis Eesti maksusüsteem silma oma lihtsuse poolest, siis nüüd kaasneb mitmete maksumuudatustega selle muutumine tavainimese jaoks komplitseeritumaks.

Lõputöö eesmärgiks oli välja selgitada 2017. ja 2018. aasta maksumuudatuste eeldatav mõju füüsilise isiku tulule ja juriidilise isiku maksukoormusele. Selleks võttis autor fookusesse viis tulumaksuseaduse muudatust lähtudes autori hinnangust, selgitades nende sisu ning analüüsides nende eeldatavat mõju. Nendeks on:

- uus maksuvaba tulu arvestussüsteem;
- ettevõtte dividendide tulumaksumäära alandamine;
- ettevõtte valduses olevate sõiduautode erisoodustussüsteemi lihtsustumine;
- töötaja majutuskulude hüvitamise maksusoodustus;
- töötaja transpordikulude hüvitamise maksusoodustus.

Autor analüüsis maksuvaba tulu reformi eeldatavat mõju füüsilise isiku seisukohast. Muudatuse kohaselt tõuseb üldine maksuvaba tulu määr kuni 500 euronit kuus, mis kohaldub astmeliselt sõltuvalt inimese sissetuleku suuruselt. Peamine positiivne mõju avaldub suurele ühiskonnagrupile Eestis. Need on ca 500 000 tööturu aktiivset inimest, kes saavad madalat või keskmist palka. Nende kuine netosissetulek suureneb uue süsteemi järgi maksimaalselt 64 eurot.

Autori läbiviidud analüüsist selgus, et rahaliselt enim kaotavad jõukamad töötavad pensionärid ja kõrgepalgalised isikud, kelle igakuine brutosissetulek ületab 2100 eurot. Eeldatav negatiivne mõju võib avalduda madalapalgaliste palgakasvu pidurdumises seoses netopalga tõusmisega tulumaksuvaba miinimumi arvelt. Vastupidiselt kõrgepalgaliste puhul võib tööandjatel suureneda surve töötasu tõstmiseks, et kompenseerida vähenevat netopalka.

Uue süsteemiga kaasneb mitmeid erisusi, nt tulu mõiste laienemine, mis muudab selle mõistmise tavainimese jaoks üsna keeruliseks. Selleks on vajalik, et töötajad ja tööandjad teeksid varasemast tihedamat koostööd, et leida optimaalseim viis maksuvaba tulu arvestuseks ning vähendamaks raamatupidajate töökoormust palgaarvestusel. Nüüdsest tuleb inimestel rohkem oma rahaasjadesse süveneda ning võimalusel tulusid planeerida, kui seda varasemalt juba ei tehtud. Siiski usub autor, et suure tõenäosusega selgub 2019. aastal tuludeklaratsiooni esitamisel paljude füüsiliste isikute tulumaksu juurdemaksmise kohustus tulenevalt süsteemi keerulisemaks muutumisest.

Dividendide väljamaksel saab seadusemuudatuse kohaselt soodsamat tulumaksumäära 14% senise 20% asemel rakendada juhul, kui juriidiline isik jaotab kasumit stabiilselt. Arvesse läheb ainult Eestis maksustatav kasum. Autor viis läbi analüüsi, kus selgus, et ettevõtte maksukoormus ebaregulaarselt makstavate dividendide korral ei muutu. Küll aga avaldub positiivne mõju tulumaksukohustuse vähenemise näol äriühingutele, kes hakkavad kasumit jaotama stabiilselt läbi aastate teisele äriühingule. Jaotades kasumit füüsilisele isikule, tuleb täiendavalt kinni pidada 7% ehk sel juhul ettevõtte maksukoormus ei muutu. Samuti selgus, et 14% määra saab kogu jaotatavale kasumile rakendada alles aastal 2021, kui dividendi väljamakse on väiksem või võrdne kolme eelnenud aasta dividendi maksega.

Autor saab järeldada, et otstarbekas oleks ettevõtetel rakendada stabiilset dividendipoliitikat läbi aastate vähendamaks tulumaksukohustust. Seda ainult juhul, kui kasumijaotamine toimub äriühingu tasandil. Seega ettevõtetes, kus enamjaolt on osanikeks füüsilised isikud või kasumijaotamine toimub ebastabiilselt, ei avalda tulumaksu soodusmäär mõju. Erinevad dividendide tulumaksumäärad muudavad arvestuse keerulisemaks ning võimalik, et ettevõtjatel tuleb hakata valima investeerimise ja stabiilse dividendi maksmise vahel. Olenemata dividendide maksumäära alandamisest ei saa garanteerida, et see hakkab motiveerima ettevõtte juhte suuremale kasumijaotamisele.

Lisaks lihtsustatakse tööandja sõiduautode erisoodustussüsteemi. Sellega seoses asendub kilomeetripõhine arvestus võimsuspõhiselega. Kuni viie aasta vanuse autode erisoodustushinna leidmise aluseks on 1,96 €/kW ning vanematel 1,47 €/kW. Seadusemuudatuse tulemusel muutub oluliseks sõiduauto erasõitudeks kasutada andmise võimalus, kuna erasõite enam hüvitada ei saa. Seetõttu pole enam tarvilik pidada sõidupäevikut. Ehk igal juhul tuleb tasuda erisoodustusmaksu, kui võimaldatakse sõiduauto segakasutust.

Maksukohustus kasvab neil äriühingutel, kelle töötajad seni pidasid sõidupäevikuid ning hüvitasid oma erasõidud või kui tööandja tasus erisoodustus-maksu väiksemalt summalt, kui seda on kehtiv ülempiir 256 eurot kuus auto kohta. Maksukoormus väheneb äriühingutel, kes praeguseni deklareerisid erisoodustust vastavalt ülempiirile, kuid uue erisoodustushinna arvutamisel jääb sõiduauto võimsus 130 kW piiresse.

Eelnevast saab järeldada, et tööandjate halduskoormus võib väheneda ning erisoodustus on suuremas seoses töötajate saadava hüvega. Ehk mida võimsam auto, seda suuremad kulud ja vastupidi. Erisoodustussüsteemi lihtsustumine ei pruugi aga tähendada maksukoormuse vähenemist. Vastupidiselt usub autor, et nüüdsest äriühingute maksukoormus suureneb veelgi, olgugi et Eestis lasub ettevõtetel niigi suur maksukoormus.

Samuti on tööandjal võimalus anda sõiduauto kasutada eranditult tööalasteks sõitudeks, mistõttu säilib ka sõidupäeviku pidamise võimalus. Maksukohustust ei teki, kui suudetakse tõendada auto kasutamist ainult töösõitudeks. Autor leiab, et siin tekib tööandjal otsustamiskoht, kas otstarbekam oleks: a) võimaldada sõiduauto kasutust erasõitudeks ning tasuda erisoodustusmaksu, b) võimaldada sõiduauto kasutust eranditult töösõitudeks ning maksukohustust ei teki või c) hüvitada hoopis isikliku auto kasutamist töösõitudeks, kus maksuvaba piirmäär on 335 eurot.

Viimaseks analüüsiiti töös erisoodustusmaksust vabastatud kulutusi töötajate majutusel ja transpordil. Mõlemil juhul kehtib tingimus, et töötaja peab elama vähemalt 50 km kaugusel töökohast, v.a kui tööandja ise korraldab töötajatele transporti bussi või kaheksakohalise sõidukiga. Sellisel juhul pole oluliseks tingimuseks elukoha kaugus töökohast. Töötaja majutamisel kehtib töötaja kohta maksuvaba piirmäär 200 eurot Tallinnas ja Tartus, muudel juhtudel 100 eurot.

Seadusemuudatus avaldab suurimat mõju neile ettevõtetele, kes pakuvad oma töötajatele majutuskulude hüvitamist töökoha lähistel või hüvitatakse transpordikulud töö ja kodu vahel

liiklemiseks. Nüüdsest saab seda teha soodsamatel tingimustel ehk neil ettevõtetel maksukoormus väheneb, kes neid kulusid varasemalt juba hüvitasid. Küll aga võib kasvada tööandjate halduskoormus seoses kõikide majutatavate ja transporditavate töötajate asjaolude dokumenteerimisega.

Autori seisukohast on tegemist muudatustega, mis ka realselt võivad parendada töötajate ja tööandjate vahelist koostööd. Aja- ja rahakulu kokkuhoid võib motiveerida töötajaid kaugemal tööl käima, mis läbi väheneks kvalifitseeritud tööjõupuudus, mis on jätkuvalt Eestis probleemiks. Kõik eelnev mõjub ergutavalt ettevõtlustegevusele, mis omakorda edendab majandust.

Käesolevaga võib autor öelda, et lõputöös seatud eesmärk sai täidetud. Lisaks andis tulumaksuseaduse muudatuste mõju uurimine töö autorile palju teadmisi ja soodustab edaspidi antud valdkonnas hõlpsamalt orienteerumist. Igapäevaselt raamatupidamisalast tööd tehes on väga oluline olla kursis jooksvate maksumuudatustega ning oma teadmisi pidevalt täiendada. Lõputöö teema üks võimalikest edasiarendustest oleks kitsendada fookus ühele maksumuudatusele ning hinnata seadusemuudatuse rakendumise reaalselt mõju tagantjärele.

SUMMARY

THE PROGNOSIS OF THE IMPACT OF AMENDMENTS TO INCOME TAX ACT ON NATURAL AND LEGAL PERSON

Johanna-Anette Grünberg

Taxes are one of the most crucial areas for effective functioning of the state. Being the main source of income for the government, tax revenue is used to cover the operating costs of the state and local governments. Recently, there have been many repetitive changes in Estonian income tax system, especially in 2017 and 2018. That is why it might be rather complicated for people to adapt with all the amendments to legislation, and to understand how these changes will affect them.

As a result of the above, the purpose of the thesis is to find out the presumable impact of amendments to Income Tax Act on natural and legal person. The author of the thesis will concentrate on five amendments to Income Tax Act, which will be enforced in 2017 and 2018. The choice of these amendments has been made based on the author's assessment. The analysis is carried out for the following tax changes:

- the new system of the basic exemption;
- reducing corporate income tax rate on profit distributions;
- simplifying the rules of company's cars fringe benefit system;
- tax relief on employees' accommodation expenses (applied retroactively as of 1 July 2017);
- tax relief on employees' transportation expenses (applied retroactively as of 1 July 2017).

The qualitative research method has been used in the thesis. The main research assignments are as follows. In the first chapter, the nature and history of income tax is examined and a brief overview of the income tax system in Estonia is provided. Also, the substantive part of the tax changes is explained in the first chapter.

In the second chapter, the author prognosticates the impact of the above-mentioned tax changes on the income of natural persons and the tax burden on legal persons in the comparison of the previous law and the amendments that will be enforceable. The predicted impact of the new system of the basic exemption is analyzed from the position of natural persons. The predicted impact of all other tax changes reflected in the thesis is analyzed from the position of legal persons.

The change of the basic exemption system lies in increasing the overall tax-free amount up to 500 euros per month. It will apply gradually depending on the size of the person's income. This will have a positive effect on a large social group in Estonia. There are about 500 000 people, whose monthly net income is going to increase by a maximum of 64 euros according to the new system. On the other hand, the author's analysis revealed that the main negative impact concerns wealthier pensioners and highly paid employees, whose monthly gross income exceeds 2 100 euros. Furthermore, wage growth of low-wage employees might slow down, but the employers might face a pressure to raise wages for highly paid employees.

It might be quite difficult for people to understand the new system. From now on, it becomes important to plan one's financials more carefully, and higher cooperation between employees, employers and accountants will be necessary. However, the author believes that many people might face a situation where additional income tax needs to be paid according to income tax return in 2019. In addition to, this change will definitely increase the workload of an accountants.

Corporate income tax rate on regular profit distributions will be reduced from 20% to 14%. Only dividends that are taxed in Estonia will be taken into account. If dividends are paid to natural persons, then an additional 7% withholding income tax must be applied. In this case, company's tax burden will not change. The author's analysis revealed that this change will reduce companies' income tax liability, when dividends are paid regularly over the years to another company. Also, the company's income tax liability on irregularly distributed profit will not change.

Although companies' stable yearly profit distributions have a positive effect on reducing the tax burden, a greater motivation to distribute profit more often cannot be guaranteed. Besides, the rate of 14% can only be applied to total distributable profit in 2021, if the dividend payment is less than or equal to the payment of the dividend from the previous three years.

Fringe benefit system of company cars will become much simpler. This involves replacing the kilometer based calculation with kilowatt based. From now on, it is important whether an employer

enables an employee to use the company's car on personal purpose. If so, then the taxable base is 1,96 €/kW for younger cars than five years, otherwise the tax base is 1,47 €/kW. An employee can no longer reimburse the private use of a company car. So, fringe benefit tax must be paid in any way, when a company car is used for private and business purpose.

Since there is no need to keep a logbook when a car is in mixed use, the administrative burden might be reduced. The principle is, the more powerful a car, the higher the cost and vice versa. On the other hand, the opportunity for an employer remains to only allow for business use of a car. Then no fringe benefit tax will be incurred. Henceforth, it is up to an employer to decide how to arrange the usage of the company cars. The simplification of the fringe benefit system of the company cars does not necessarily mean a reduction of an employer's tax burden. On the contrary, the author believes that the tax burden on companies will increase even more.

From now on, employees' accommodation and transportation expenses can be reimbursed with a limited tax exemption. In both cases, an employer has the right to cover some of these expenses without paying the fringe benefit tax whether an employee lives at least 50 km away from the working place. The distance between the place of residence and of employment is not decisive if the employer organizes transport by bus or at least an eight-seater vehicle. When it comes to the reimbursement of an accommodation, the tax-free limit per employee is 200 euros per month in Tallinn and Tartu, and 100 euros per month elsewhere in Estonia.

It turned out that the greatest impact will be on those companies who have already reimbursed the expenses of employees' accommodation and transportation, and will do so in the future. For them, the tax obligation is likely to reduce. But at the same time, the administrative burden of a company could rise. However, the author finds that these two changes could really improve the cooperation between an employee and an employer. The employees might be more motivated to work further away, saving time and money. Thereby, the shortage of skilled workforce might be reduced. All of this could have a stimulating effect on entrepreneurship.

It is needed to point out that the majority of the tax changes reflected in the thesis will come into force in 2018. Therefore, the real impact of the income tax reform can be assessed in a year's time at earliest. Altogether, the purpose set in the thesis was fulfilled, and the author gained a lot of new and necessary knowledge in the field of income tax by writing this thesis.

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

- A Short History Of Taxes.* (2010). Forbes. Kättesaadav: <https://www.forbes.com/2010/04/14/tax-history-law-personal-finance-tax-law-changes.html> , 26. oktoober 2017.
- Bird, R. M. (1992). *Tax Policy & Economic Development*. USA: The John Hopkins University Press.
- Eesti Statistikaamet. (2017). TT235: hõivatud soo, hõivatute rühma ja kõrvaltöö olemasolu järgi. — [E-andmebaas] <http://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?lang=et&DataSetCode=TT235> (1. detsember 2017).
- Elmik, L. (2017). *Järgmisel aastal peaks palgakasv mõnevõrra aeglustuma*. Kättesaadav: <https://kukkur.swedbank.ee/analuusid/jargmisel-aastal-peaks-palgakasv-monevorra-aeglustuma> , 29. November 2017.
- Ettevõtlussektori kasum II kvartalis suurenes.* (2017). Statistikaamet. Kättesaadav: <https://www.stat.ee/pressiteade-2017-090>, 4. detsember 2017.
- Euroopa Liidu poliitika lahtiseletatuna: Maksundus.* (2015). Euroopa Komisjon. Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus. Kättesaadav: <https://publications.europa.eu/et/publication-detail/-/publication/b075f231-bd9b-4e10-b4a3-7f248360c5ae/language-et/format-PDF> , 25. oktoober 2017.
- Füüsilise isiku residentsuste määramise juhend.* (2017). Maksu- ja tolliamet. Kättesaadav: <https://www.emta.ee/et/tulud-kulud-kaive-kasum/residentsusest/juhendid/fuusilise-isiku-residentsuse-maaramise-juhend#1> , 5. november 2017.
- Kinnipeetud tulumaks.* (2017) Maksu- ja tolliamet. Kättesaadav: <https://www.emta.ee/et/ariklient/tulu-kulu-kaive-kasum/tulumaksu-kinnipidamine> , 26. oktoober 2017.
- Kohalike maksude seadus. RT I, 07.06.2013, 5.
- List of Countries by Corporate Tax Rate | Europe.* Trading Economics. Kättesaadav: <https://tradingeconomics.com/country-list/corporate-tax-rate?continent=europe> , 1. detsember 2017.
- Lumiste, K. (2015). Tulumaksumuudatuste mõju füüsilise isiku tuludele lähtudes Eesti erakondade ettepanekutest. (Lõputöö). TTÜ Tallinna Kolledž. Tallinn
- Luts, P. (2017). *130 000 inimest peab hakkama pead murdma, kuidas maksuvaba tulu arvestada.* ERR. Kättesaadav: <http://www.err.ee/639892/130-000-inimest-peab-hakkama-pead-murdma-kuidas-maksuvaba-tulu-arvestada> , 3. detsember 2017.

- Maksud.* (2017). Rahandusministeerium. Kättesaadav: <https://www.rahandusministeerium.ee/et/eesmargidtegevused/maksu-ja-tollipoliitika/maksud> , 5. november 2017.
- Maksukorralduse seadus. RT I, 04.07.2017, 116.
- Maksuvaba tulu alates 1. jaanuarist 2018.* (2017). Maksu- ja Tolliamet. Kättesaadav: <https://www.emta.ee/et/maksuvaba-tulu> , 20. november 2017.
- Mitteresidendi Eesti tulu maksustamine.* (2017). Maksu- ja tolliamet. Kättesaadav: <https://www.emta.ee/et/ariklient/tulud-kulud-kaive-kasum/mitteresidendi-estti-tulu-maksustamine#ankur2> , 5. november 2017.
- Nunes, G. (2016). Pros and Cons for the U.S. of Flat vs. Progressive Taxes. Kättesaadav: <https://toughnickel.com/personal-finance/Flat-Tax-vs-Progressive-Tax-Pros-and-Cons-for-the-US> , 5. november 2017.
- Oluline maksuvaba tulu arvestamisel alates 1. jaanuarist 2018.* (2017). Maksu- ja Tolliamet. Kättesaadav: <https://www.emta.ee/et/eraklient/tulu-deklareerimine/oluline-maksuvaba-tulu-arvestamisel-alates-1-jaanuarist-2018> , 3. detsember 2017.
- Peterson, K. (2017). *Swedbank muudab dividendipoliitikat.* Swedbank. Kättesaadav: <https://kukkur.swedbank.ee/tulevik/swedbank-muudab-dividendipoliitikat> , 5. detsember 2017.
- Pott, T. (2017). Huvi kolmanda pensionisamba vastu võib tulumaksureformi tõttu väheneda. ERR. Kättesaadav: <http://www.err.ee/640297/huvi-kolmanda-pensionisamba-vastu-voib-tulumaksureformi-tottu-vaheneda> , 3. detsember 2017.
- Residentsusest.* (2017). Maksu- ja tolliamet. Kättesaadav: <https://www.emta.ee/et/ariklient/tulud-kulud-kaive-kasum/residentsusest> , 4. november 2017.
- Seletuskiri 2018. aasta riigieelarve seaduse eelnõu juurde. (2017). Riigikogu. Tallinn. Kättesaadav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/cf107f23-ca09-411e-b096-73694225a738/2018.%20aasta%20riigieelarve%20seadus> , 4. november 2017
- Sotsiaalmaksuseaduse ja tulumaksuseaduse muutmise seadus 499 SE. (2017). Riigikogu. Tallinn. Kättesaadav: <https://m.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/a7b620cb-9225-4ce2-bc00-c62128afcae5/Sotsiaalmaksuseaduse%20ja%20tulumaksuseaduse%20muutmise%20seadus> , 4. detsember 2017.
- Tammert, P. (2005). *Maksudus.* 3. ümbertöötatud tr. Tallinn: OÜ Aimwell.
- Tammert, P. (2006). *Tulumaks.* Tallinn: Sisekaitseakadeemia e-väljaanne. Kättesaadav: <http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/17318/Tulumaks.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (25.oktoober 2017).
- The Social Progress Index.* (2017). The Social progress Imperative. Kättesaadav: <http://www.socialprogressindex.com/?code=EST> , 25. oktoober 2017.

Topeltnmaksustamine. (2017). Euroopa Komisjon. Kättesaadav:

http://europa.eu/youreurope/citizens/work/taxes/double-taxation/index_et.htm , 4. november 2017.

Topeltnmaksustamise vältimise lepingud. (2017). Rahandusministeerium.

<https://www.rahandusministeerium.ee/et/topeltnmaksustamise-valtimise-lepingud> , 4. november 2017.

Tulumaksuseadus. RT I, 28.12.2017, 77.

Tulumaksuseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus 458 SE. (2017). Riigikogu. Kättesaadav:

<https://m.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/c7beb5e3-6d87-40cc-967a-4074ee159b96/Tulumaksuseaduse%20muutmise%20ja%20sellega%20seonduvalt%20teiste%20seaduste%20muutmise%20seadus>.

Wallace, P. (1995). *A Short History Of Income Tax*. Independent. Kättesaadav:

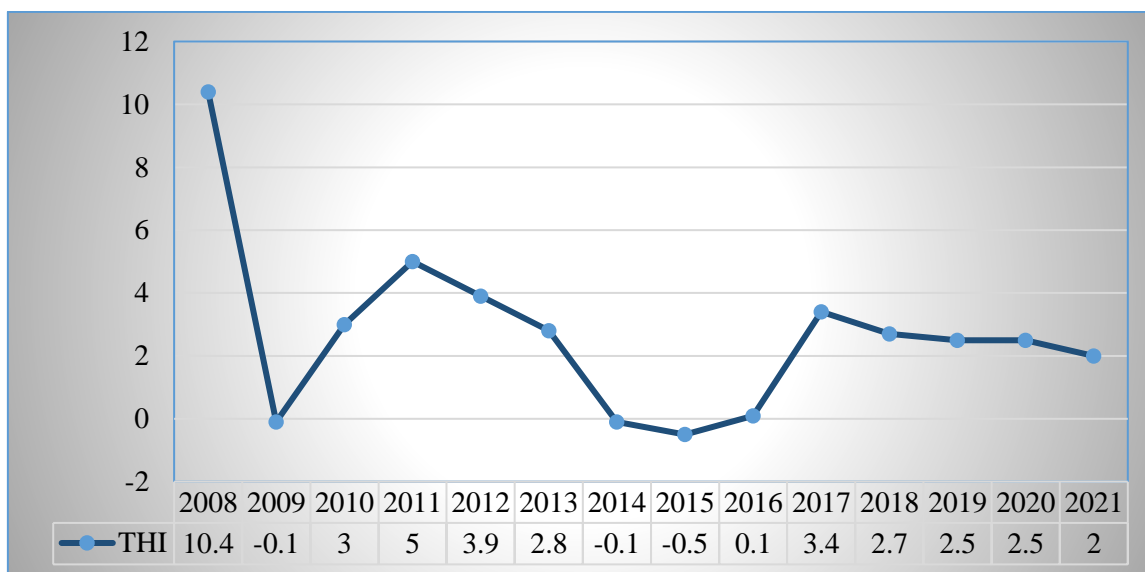
<http://www.independent.co.uk/news/uk/a-short-history-of-income-tax-1577708.html> , 27. oktoober 2017.

2017. aasta suvine majandusprognoos. (2017). Rahandusministeerium. Kättesaadav:

https://www.rahandusministeerium.ee/sites/default/files/news-related-files/rm-2017-suvine-majandusprognoos_2.pdf , 1. detsember 2017.

LISAD

Lisa 1. Tarbijahinnaindeksi muutus (%)

Allikas: 2017. aasta suvine ... (2017), autori koostatud

Lisa 2. Regulaarsetele dividendidele soodusmäära rakendamine aastatel 2018-2021 (eurodes)

Aasta	Netodividend	Tulumaks 14%	Tulumaks 7%	Tulumaks 20%
2018	25 000	–	–	$25000 \times (20/80) = 6250$
2019	25 000	$25\ 000/3 = 8333 \times (14/86) = 1357$	$(8333/2) \times 7\% = 292$	$25000 - 8333 = 16667 \times (20/80) = 4167$
2020	25 000	$50\ 000/3 = 16667 \times (14/86) = 2713$	$(16667/2) \times 7\% = 583$	$25000 - 16667 = 8333 \times (20/80) = 2083$
2021	25 000	$75\ 000/3 = 25000 \times (14/86) = 4070$	$(25000/2) \times 7\% = 875$	–
Kokku	100 000	8140	1750	12 500

Allikas: autori koostatud